

De eerste maatschappelijke missie van Johan Meijering

Altink-affaire II

Vervalsingen schilderijen Groninger Ploeg

Perspublicaties

activiteiten,
interviews en reacties

Johan Meijering

Periode 2001 - 2019

Groningen, mei 2019

De eerste maatschappelijke missie van Johan Meijering

Altink-affaire II

Vervalsingen schilderijen Groninger Ploeg

Perspublicaties

Periode 2001 - 2019

Deze publicatie is tot stand gekomen onder auspiciën van de Johan Meijering Stichting, die op 9 november 2017 in Groningen is opgericht. De stichting beheert het Cultureel Erfgoed van drs. Johannes Lourens Meijering, geboren te Kampen op 19 maart 1947, wonende te Groningen. Het levenswerk van Johan Meijering beslaat een tijdsbestek van 1964 t/m 2019 en bestaat uit negen uiteenlopende projecten op cultureel en maatschappelijk gebied.

De stichting heeft ten doel:

- a het bijeenbrengen en behouden van alle zaken die betrekking hebben op het immaterieel en cultureel erfgoed van Johan Meijering en/of aan hem gerelateerde onderwerpen;
- b het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a het onderhouden, in stand houden en exploiteren van de website: www.johanmeijeringstichting.nl;
- b het publiceren of doen publiceren over Johan Meijering dan wel zijn ideeën, visies en overtuigingen;
- c het opsporen en registreren en het zo mogelijk in eigendom, bezit of bewaring verkrijgen van voorwerpen, documenten en afbeeldingen, die voor genoemd erfgoed van Johan Meijering van historische betekenis zijn;
- d het uitgeven en publiceren van artikelen en nieuwsberichten over de ideeën, visies en overtuigingen van Johan Meijering;
- e het waarborgen van de continuïteit van al het voorgaande en het zijn van een veilige bewaarplaats voor alle zaken die Johan Meijering aangaan, waaronder publicaties, boeken, foto-, beeld- en archiefmateriaal, en alle andere wettige middelen.

Cultureel erfgoed

In november 2014 zijn diverse culturele activiteiten van Johan Meijering in de periode 1964-2014 door het Regionaal Historisch Centrum 'De Groninger Archieven' erkend als cultureel erfgoed. De archieven van Kuifje '64, Kijkbungalow Minerva, Kunsthuis De Permanente, stichting La Pasión, stichting Do, Altink Affaire II (kunstvervalsingszaak De Groninger Ploeg), La Nueva Pasión, stichting 'Staakt het Vuren' en 'Groninger Forum' zijn door Meijering aan dit historisch centrum geschonken. De archieven van al deze projecten zullen worden overgedragen en ondergebracht bij de 'Groninger Archieven' in het 'Archief Johan Meijering'.

Colofon

ISBN: 978 90 XXXX XXX
2019
© 2019 Johan Meijering

Samenstelling: Drs. J.L. Meijering

Deze publicatie is tot stand gekomen onder auspiciën van de Johan Meijering Stichting.

Inhoudelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid ligt bij de auteur/samensteller.

Vormgeving: Elzo Smid Ontwerp

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm op op welke wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur/samensteller.

Type- en zetfouten voorbehouden.

Inhoud

	Voorwoord	5
2001	En weer waren de Altinks vals	7
2005	‘Is die Altink vals? Dan gaat ie direct de etalage uit’	14
2006	Priegelen met Ploegers Steekspel over ‘erfenis’ Groningse kunstenaarsgroep	17
	Zorgen over goede naam van schilderijen De Ploeg Stichting in oprichting wil keurmerk	25
	Valse kunst	27
	Cor van Loenen, kunstschilder en omstreden Ploeg-verzamelaar ‘Het gesodemieter moet nu eens ophouden’	28
	‘Het blijft een mening’	31
2007	Schilder Van Loenen weer vrijuit	38
	‘Dit is een vrijbrief voor oplichters’	39
	Dagboek van donderdag 25 januari 2007	40
	Gedicht van de week: Johan Meijering	42
	Niemand doet iets	43
2008	‘Vals’ zeggen kunstexperts, maar de rechter twijfelt	49
	‘Bizar’ vonnis maakt vals Ploeg-werk echt	50
	Een tegen allen, allen tegen een Tien Ploegschilderijen, vals of echt: Schilder Cor van Loenen versus alle experts	51
2010	Nieuw deel in vervalsingssoap Schimmenspel rond De Ploeg	54
	Oplopende emoties bij rechter	58

	Justitie zoekt kunstexpert	60
	Koper moet bewijzen dat schilderijen vals zijn	61
	Kunstrel: 1-0 voor van Loenen	62
	Ploeg-kenners willen rechtszaak mijden	63
	De Tweede Altink-affaire: Schimmige vervalsings- en oplichtingszaak rond kunst	65
2011	Vervalste Altink Vervalsingen bij rechter	73
	Rechter buigt zich over kunst Zaak valse Ploeg-schilderijen voor Leeuwarder Gerechtshof	75
	Experts kraken kwaliteit valse Ploeg-doeken	77
2012	Hof verklaart twee doeken van Ploeg-schilder Jan Altink vals	78
	Hier is Recht Gesproken, met hoofdletters	83
	Van Loenen: Deskundigen zijn ondeskundig	85
	OM Assen seponeert Ploeg-zaak	86
2013	Advocaten van Meijering en Van Loenen proberen te schikken	87
	Klacht over uitblijven vervolging in Altink-affaire	88
	Hof wijst klacht Johan Meijering af	89
	Hof verklaart zaak valse Altinks verjaard	90
2014	Kunsthandelaar in hoger beroep in schilderijensoap	91
	Ploeg affaire gaat nieuwe fase in	92
2016	‘Als iets mij raakt, kom ik in actie’	93
2018	Domme Duco	97
2019	Rijdende kunstrechtbank moet geschillen in kunstwereld eerlijker berechten	99

*“Het is voor het eerst
dat een Nederlandse rechter
oordeelt dat schilderijen
vals zijn.*

*Het gaat niet om kopieën,
maar om unieke werken
die als authentiek
zijn verkocht.”*

— Wil Thijssen, De Volkskrant, 25 juli 2012

“Het lijkt er op dat er tot op de dag van vandaag vanuit het Noorden enthousiast gewerkt wordt aan de uitbreiding van het oeuvre van de in 1971 overleden kunstenaar.”

Cees Hofsteenge
...grijs circuit...

Johan Meijering
...‘onbekende’
Ploeg...

Berichten uit een grijs circuit

En weer waren de Altinks vals

Bij veilinghuizen duiken de laatste tijd opmerkelijk veel ‘onbekende’ doeken van Ploegschilder Jan Altink op. Het lijkt er op dat er tot op de dag van vandaag vanuit het Noorden enthousiast gewerkt wordt aan de uitbreiding van het oeuvre van de in 1971 overleden kunstenaar. “In het Noorden is een groot grijs circuit, dat rommelt maar wat aan”, verzuchtte de Groninger kunsthandelaar en Ploeg-expert Cees Hofsteenge onlangs. Hoe ziet dat grijze circuit er uit? Wie bewegen zich in die grijsheid? En wat voeren ze uit?

Nieuwsblad van
het Noorden

7 december
2001

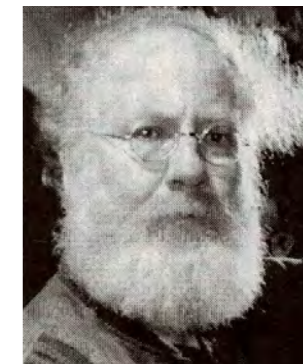
pagina 21

Johan van den Hende
...‘schiet bokken’...

Arie Zuidersma
...gepruts...

Cor van Loenen
...‘hetze’...

Ploegschilder Jan Altink is toch al sinds 1971 dood, maar als je bekijkt hoeveel ‘onbekend’ werk er de laatste tijd opduikt, zou je zeggen dat hij nog altijd aan het schilderen is met de energie van een 20-jarige. Vorige week nog had veilinghuis Sotheby’s een gouache en een olieverfschilderij van Altink in de aanbieding. Die trok het veilinghuis schielijk terug. De werken zijn namelijk ‘niet goed’ zoals men dat in het veilingwezen, met gevoel voor understatement, noemt. Niet goed, betekent ‘waarschijnlijk vals’. Niet dat die woorden in de zeer discrete veilingwereld snel zullen vallen. Bij de geringste twijfel over de echtheid van een doek hoort een veilinghuis het doek terug te trekken. Verder wordt er gezwegen. Vooral over de vraag wie het doek heeft ingebracht.

Het veilingwezen heeft baat bij zwijgzaamheid, of ‘discretie’, zoals men het liever noemt. In zijn boek Magenta schrijft meestervervalser Geert Jan Jansen dat veilinghuizen niet zozeer de echtheid van een doek taxeren, als

“Feit is wel dat er sinds 1995 een collectie met honderden ‘onbekende’ Ploegwerken spoorloos is. In april van dat jaar werd de kunstcollectie van de Hoogezandster zakenman en kunstminnaar Desi Zwaneveld, met daarin die Ploegwerken, door de fiscus in beslag genomen.”

wel de kans dat de omstreden herkomst wordt ontdekt. Henk Schutte schetst in zijn boek *Kunstmaffia* een nog somberder beeld. Hij voert Thomas Hoving op, de ex-directeur van het New Yorkse Metropolitan Museum en een van de meest vooraanstaande kunstexperts ter wereld, die zegt dat zeker veertig procent van de kunst in musea nep is.

Feit is wel dat er sinds 1995 een collectie met honderden ‘onbekende’ Ploegwerken spoorloos is. In april van dat jaar werd de kunstcollectie van de Hoogezandster zakenman en kunstminnaar Desi Zwaneveld, met daarin die Ploegwerken, door de fiscus in beslag genomen. “Daarmee dacht de fiscus een miljoenen vangst te hebben gedaan”, meesmuilt de in *De Ploeg* gespecialiseerde kunsthandelaar Cees Hofsteenge. “De waarde van de doeken bleek uiteindelijk enkele duizenden guldens te zijn.” Oftewel: het gros was ‘niet goed’, oordeelden de door de fiscus ingehuurde experts.

Vanachter de thee in zijn met antieke meubels en schilderijen gedecoreerde woning, laat Zwaneveld weten dat hij het met die analyse niet helemaal eens is. “Het was een verzameling van jaren. Zestig tot zeventig procent was wel degelijk echt.” Waar hij de schilderijen kocht, weet Zwaneveld niet meer precies. “Een keer op de markt, een keer op een veiling.”

Overigens deed Zwaneveld zijn kunstcollectie vlak voor de inbeslagname voor 1,7 miljoen gulden van de hand aan Anna de Groot uit Nieuw Buinen. Over deze deal zijn de advocaten van De Groot en Zwaneveld tot op de dag van vandaag aan het kissebissen voor de rechter. Zwaneveld zegt dat het de bedoeling was dat zijn zoon en De Groot een Ploeg-museum zouden stichten in Ten Boer. De advocaat van De Groot beweert echter dat de schilderijen nooit zijn ontvangen door zijn cliënte. De advocaat van Zwaneveld bestrijdt dat en voegt er zelfs aan toe dat hij ‘bij geruchte’ heeft vernomen dat De Groot de schilderijen heeft doorverkocht.

De ‘niet goede’ door Sotheby’s teruggetrokken gouache van Altink.

“In ieder geval: de schilderijen zijn weg”, zegt Zwaneveld. En dat gaat de zakenman aan het hart, ‘want ik hou van kunst’. Na de thee geeft hij een rondleiding door de donkere kamers van zijn enorme huis in Hoogezand. Met een zaklamp beschijnt hij een voor een de talloze doeken aan de wand. Een Dijkstra, een Wiegers, een Van Dulmen Krumpelman...

Bij Sotheby’s staan ze er sinds maandag gekleurd op. Twee Altinks in volle kleurenpracht in de catalogus en ze dan moeten terugtrekken, leuk is het niet. “U belt over de Altinks?”, vraagt een expert moderne kunst bij het gerenommeerde veilinghuis, “Ik ben niet the expert in charge!” De persvoorlichter van Sotheby’s komt, gevraagd naar de reden waarom juist deze doeken zijn afgekeurd, niet veel verder dan: “Er valt zo weinig over te zeggen. Onze experts zijn gewend om naar kunst te kijken. Het is ervaring. Daarvoor zijn het experts, hè.”

De ervaring van de experts bij Sotheby’s kan niet tippen aan de ervaring van de bejaarde dame die onlangs een Groninger lijstenmakerij binnenschuifde en daar een olieverfschilderij van Altink ontwaarde, dat precies lijkt op de door Sotheby’s teruggetrokken gouache. Deze dame, die voor de oorlog, tijdens de hoogtijdagen van De Ploeg, veelvuldig in kringen rond de kunstenaarsbende verkeerde, bedacht zich niet toen ze het doek zag en riep uit: ‘Als dat een Altink is, ben ik Napoleon.’ Om er na enig nadenken aan toe te voegen: ‘Of Altink was dronken, dat kan ook.’

Een andere expert die, tot zijn grote ergernis, erg vaak met valse Ploeg-

*Het 'niet goede'
door Sotheby's
teruggetrokken
olieverfschilderij
van Altink.*

werken wordt geconfronteerd, is de stad-Groninger in De Ploeg gespecialiseerde kunsthandelaar Richard ter Borg. Regelmatig wordt zijn expertise ingehuurd door veilinghuizen in het westen. "Laatst moest ik vijftig Ploegschilderijen taxeren voor een veilinghuis in het westen. Geen een was goed. De eigenaar kwam uit Groningen. Ja, ik kan natuurlijk niet zeggen wie dát was."

Regelmatig ziet Ter Borg valse Ploegwerken opduiken op veilingen. "Vorig jaar nog, bij een van de grote veilinghuizen in het westen. Een

Dijkstra, honderd procent vals. De stichting Dijkstra belde me er over op, de stichting De Ploeg, het Groninger Museum. Dus ik sein het veilinghuis in. Sta ik daar op die veiling, komt er ineens een vent naast me staan en die zegt: 'Ik hoor dat jij praatjes rondstrooit over mijn schilderij'. Zo'n veilinghuis doet alles om de inbrenger af te schermen en in de tussentijd krijg ik dus diezelfde inbrenger in mijn nek! Ik zeg nooit meer iets, want het is een crimineel circuit."

Behalve de deze week door Sotheby's teruggetrokken Altinks, werden begin november door het Groninger Venduhuis Van den Hende twee Altinks teruggetrokken omdat werd getwijfeld aan de echtheid van de doeken. Eén van deze twee teruggetrokken doeken, Winterlandschap, heeft twee duidelijke banden met het Noorden. Dit doek werd tien jaar geleden ook al eens teruggetrokken door Sotheby's. Dat was het begin van een enorme rel, die culmineerde in de arrestatie van de Beilense kunstenaar Cor van Loenen, die er van werd verdacht de doeken te hebben vervalst. Hofsteenge was een van de deskundigen die overtuigd waren van de valsheid van de doeken, maar uiteindelijk werd de zaak tegen Van Loenen geseponeerd.

Dat het, ook voor een keurig veilinghuis, geen sinecure is om vast te stellen of een schilderij goed of niet goed is, ondervond ook Jaap Tempelman, een kennis van Van Loenen, vorig jaar. "Van Loenen vroeg me om een paar doeken van onder anderen Johan Dijkstra te laten taxeren. Hij heeft namelijk geen auto. Dus ik reed naar Van den Hende en die zei dat hij me mocht feliciteren, omdat ik een echte Dijkstra had. Hij taxeerde het op 65.000 gulden." Een paar dagen later had Van Loenen, via Tempelman, het taxatierapport in de bus. Twee weken later kreeg Tempelman echter opnieuw post van Van den Hende. Of hij het taxatierapport maar terug wilde sturen, want er was toch twijfel over de authenticiteit gerezen.

Van den Hende geeft een iets andere lezing. "Tempelman heeft een valse verklaring afgegeven. Hij zei namelijk dat de doeken van hem waren. Kijk, we zien een schilderij twee minuten en we maken een foto. Aanvankelijk

"Het is een crimineel circuit."

*"Als dat een Altink is, ben ik Napoleon.
Of Altink was dronken, dat kan ook."*

“Maar ik wil niets, maar dan ook helemaal niets met vervalsingen te maken hebben. Ik vind het vreselijk wat er allemaal gebeurt op dit moment.”

leek het goed, maar later hoorde ik van een collega dat hij deze doeken bij Van Loenen had gezien.” Nadere bestudering van de foto bracht Van den Hende vervolgens tot de overtuiging dat de doeken waarschijnlijk vervalst waren.

De getergde Van Loenen is intussen woedend over de ‘hetze’ die naar eigen zeggen tot op de dag van vandaag tegen hem wordt gevoerd. “Van den Hende ziet me aankomen met een Ploegwerk. Dan zegt hij natuurlijk ongezien dat het vals is. Of je nou bij handelaren in Den Bosch, Arnhem of Amsterdam Ploegwerk aanbiedt, allemaal verwijzen ze je door naar Van den Hende. Hij is de deskundige. Maar ik zie hem de ene bok na de andere schieten!”

Van Loenen heeft het gevoel dat hem af en toe op een verschrikkelijke manier een loer wordt gedraaid. Een paar jaar geleden werd hij gebeld door de recherche Midden Nederland. “Of ik even wilde komen kijken.” Ze hadden wat schilderijen gevonden. “Dat waren mijn schilderijen. Maar iemand had er de naam van Altink onder gezet.”

Het vorige maand door Van den Hende teruggetrokken doek, Winterlandschap, heeft een andere duidelijke link met het Noorden. De Zuidlaarder schilder Arie Zuidersma, onlangs benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau, vertelde begin november deze tien jaar geleden al door Sotheby’s afgekeurde Altink te hebben ‘gerestaureerd’. Daarbij voorzag hij de bomen op dit doek van iets rondere lijnen en voegde hij een aantal rietkragen toe. Vervolgens verkocht hij het aan ‘een verre neef in het Westen’. Groot was, naar eigen zeggen zijn verbazing toen het Winterlandschap vorige maand opdook bij het Groninger veilinghuis Van den Hende.

Van den Hende gelooft niks van het verhaal: “Tien jaar geleden stonden die vervalste Altinks heel sterk in de aandacht. Nu probeert men de doeken op slinkse wijze weer op de markt te brengen. Bijvoorbeeld door te retoucheren, zodat je het doek niet meteen herkent.”

Van Loenen is verbijsterd over de restauratieactie van Zuidersma. “Ik vind het een aardige man, maar hoe kun je in Godsnaam op die manier aan zo’n prachtig schilderij zitten prutsen?!”

Zuidersma en Van Loenen hebben iets gemeen. Het Golden Tulip-hotel in Zeegse. Daar hangt werk van zowel Van Loenen als van Zuidersma. De werken zijn te koop. De receptioniste geeft een telefoonnummer af. Via dit nummer zijn de doeken te bestellen. Bij Johan Meijering, die ook wel Tango Johnny wordt genoemd, aangezien hij in de stad Groningen zijn passie voor de tango koestert in zijn Tangosalon La Passion. Tango Johnny geniet in bepaalde kunstkringen bekendheid vanwege zijn, ook naar eigen zeggen, zeer uitgebreide collectie Ploegwerken. In die collectie ‘zeer veel onbekend werk’, aldus de dansliefhebber. “Maar ik wil niets, maar dan ook helemaal niets met vervalsingen te maken hebben. Ik vind het vreselijk wat er allemaal gebeurt op dit moment.”

Dáárover zijn zowel de handelaren, als de kunstenaars, als de liefhebbers het roerend eens. Van den Hende geeft de vervalsters die ‘op slinkse wijze’ proberen hun waar te slijten weinig kans meer. “Iedereen is nu weer goed wakker.”

“Er wordt zo ongelooflijk veel genept in dit wereldje”, zegt Ter Borg. “Er wordt maar wat aangeklodderd, in de hoop dat er af en toe een valse doorheen glipt.”

Van Loenen: “Ik ben beu van verdachtmakingen van zogenaamde deskundigen als Van den Hende en Hofsteenge, die de ene bok na de andere schieten.”

Bram Hulzebos

De Groninger
Gezinsbode

27 juni
2005

pagina 9

Twijfelachtige werken bij Aanblick

‘Is die Altink vals? Dan gaat ie direct de etalage uit’

Een landschap van Ploegschilder Jan Altink. Te koop. Bij Galerie-Aanblick, die bijna tweeënhalve jaar geleden aan de Nieuweweg opende. Ook een landschap van Johan Dijkstra is op de site te zien. Tenminste..., zelfs voor een niet al te geoefend oog doen de schilderijen vreemd aan. Is dit goed? Als dan ook nog kond wordt gemaakt van werken van Cor van Loenen, gaat er een belletje rinkelen. Dit lijkt niet goed.

We vragen een kenner. Han Steenbruggen, conservator van het Groninger Museum en Ploeg-specialist, heeft de doeken gezien en is vrij duidelijk: “Met wat ik weet en wat ik zie, kan ik niet anders concluderen dan dat die werken van Altink en Dijkstra fout zijn. Dit wijkt zo ontzettend af. Die Altink is zelfs zo knullig gedaan, het is bijna schandelijk.”

Dan die naam, Cor van Loenen, wiens werken eveneens te zien zijn aan de Nieuweweg. Het is niet de eerste keer dat er onechte doeken van Altink opduiken en dat de Beilense schilder in de buurt is. Het Amsterdamse veilinghuis Sotheby’s trok begin jaren negentig enkele door Van Loenen ingebrachte schilderijen van Altink terug. Hij werd ervan verdacht de doeken te hebben vervalst en is toen zelfs gearresteerd. Tot een veroordeling kwam het echter niet en de zaak is wegens gebrek aan bewijs geseponneerd.

“Het is wel erg toevallig dat er een valse Altink opduikt en ook de naam Cor van Loenen in de buurt is.”

De twijfelachtige Altink, bepaald niet goed nagemaakt.

Besmet

Sindsdien is de naam Cor van Loenen besmet. Steun kreeg hij alleen van de in 1993 overleden schrijver en Ploegkenner Adriaan Venema, die twijfelde aan de valsheid. Iemand is onschuldig tot zijn schuld is vast komen te staan, maar het is wel erg toevallig dat er een valse Altink opduikt en ook de naam Cor van Loenen in de buurt is.

Hein Frima en Mirjam Leber runnen Galerie Aanblick, een laagdrempelig podium voor herkenbare Noordelijke schilderkunst. Er hangt vooral realistische kunst van Noordelijke schilders. Gevestigde namen; naast aanstormend talent. Een telefoontje leert dat de Altink 8950 euro moet kosten en de Dijkstra 3900 euro.

Over de echtheid moet Frima het antwoord schuldig blijven: “Ze zijn afkomstig uit het Groninger kunstcircuit. Ik weet niet of ze vals zijn. Dat kan ik zelf niet beoordelen, want ik ben geen Ploegkenner. Ja, daarom kan dat best in de etalage staan. Geen schilderij gaat hier de deur uit zonder taxatierapport, dus als er iets mee is, wordt het niet verkocht. Nee, dit heeft niets, maar dan ook helemaal niets met de heer Van Loenen te maken.”

“Die Altink verkoop ik voor een meneer uit Haren. Ik heb hem in de etalage gezet in het kader van de manifestatie Groninger Welvaart. Dat gaat over bootjes en hier staat een bootje op. Ik wilde hem vanmiddag (maandagmiddag, hs) net bellen of hij zelf een taxatierapport had, maar ik heb hem nog niet te pakken kunnen krijgen.”

Twijfel

“Als er ook maar enige twijfel is over schilderijen, hoef ik ze niet eens in de zaak. Meneer Steenbruggen is er van overtuigd dat die Altink vals is? Dan rij ik nu naar Groningen en haal hem direct uit de etalage. Ik kan u zeggen dat hij er over een uur niet meer staat. Het doek gaat linea recta terug naar de eigenaar. Die Dijkstra is trouwens al weg. Ik wil op geen enkele manier geassocieerd worden met dit soort dingen.”

De eigenaar van de Altink belt dezelfde middag nog naar de Gezinsbode. Ook hij zegt met klem dat het niet correct zou zijn als de beschuldigende vinger naar Van Loenen zou wijzen, want het is een jaar of drie geleden gekocht bij Plantinga Lijstenmakerij en Kunstenaarsbenodigdheden in Sneek. Daar staat echter het antwoordapparaat aan, want die onderneming is tot en met 14 augustus met vakantie.

Herman Sandman

RECONSTRUCTIE - STEEKSPEL OVER 'ERFENIS' GRONINGSE
KUNSTENAARSGROEP

Priegelen met Ploegers

In de kunstwereld duiken ze geregeld op: twijfelachtige werken van de Groningse kunstenaarsgroep De Ploeg. Een verzamelaar, die gedupeerd meent te zijn, trekt ten strijde. Zijn doelwit is een oude bekende. 'Penseelvorming en coloriet zijn niet conform de schilders.'

Vrienden waren het, de schilder uit Beilen en de verzamelaar uit Groningen. Ze kwamen vanaf 1997 bij elkaar over de vloer en vulden avonden met filosofische gesprekken. Over hun levenshouding bijvoorbeeld: dat je soms je nek moet uitsteken. Mens, durf te leven, hielden ze elkaar voor. Er groeide intussen een gemeenschappelijke passie: de schilder wees de verzamelaar op de erfenis van De Ploeg, de kunstenaarsbent uit Groningen die zich vooral in de jaren twintig profileerde met impressionistische en expressionistische verbeeldingen van het Noord-Nederlandse landschap. De verzamelaar kocht wel eens wat van de schilder die een aantal werken uit die stroming bezat, of ze ruilden iets.

De schilder is Cor van Loenen (1942, Magelang, Nederlands Indië). Hij verlaat geregeld zijn woonboerderij in het buurtschap Holthe om er met zijn brommer op uit te trekken, op zoek naar velden vol bloeiend kool- of mosterdzaad, stoppelige akkers, of weggetjes die zich naar de horizon slingeren. Het linnen is al opgespannen op de bagagedrager van de Zündapp. Lyrisch impressionistisch, is zijn stijl genoemd. Zelf plaatst de gewezen tekenleraar zich ook in de traditie van de 'Ploegers'.

De verzamelaar is Johan Meijering (1947, Kampen). De oud-politieman en voormalig maatschappelijk werker staat te boek als 'cultureel ondernemer' in Groningen. Hij organiseert tentoonstellingen, zet projecten op. In een groot herenhuis heeft hij een tangosalon ingericht. Hij is zelf actief danser, met zijn partner en zes andere paren gaf hij nog een voorstelling voor prins Willem-Alexander en prinses Máxima, toen die de stad bezochten.

Vijanden zijn het nu, de schilder uit Beilen en de verzamelaar uit Groningen. In een grimmig juridisch steekspel probeert Meijering al enige tijd Van Loenen en diens echtgenote voor de rechter te slepen.

De Volkskrant
[kunstbijlage]

5 oktober
2006

pagina 16 en 17

De aanklacht luidt oplichting en valsheid in geschrifte. De Groninger had tien Ploegschilderijen van de Beilenaar gekocht, werken van Jan Altink, Johan Dijkstra en Jan Wiegers, en het was niet bepaald wat hij ervan verwachtte. De doeken zijn niet goed, hebben experts laten weten. In hun jargon is dat een versluiering voor zo vals als een kraai. Voor wie het nog niet wist: list en bedrog in de branche beperken zich niet alleen tot gesjoemel met de Grote Namen, zoals Picasso, Matisse en Appel (de ‘bronnen’ van meestervervalser Geert Jan Jansen) of Johannes Vermeer (Han van Meegeren).

Een poging je gelijk te halen is een voor de kunstwereld geen vanzelfsprekende stap: wie door de aankoop van een vervalsing gedupeerd meent te zijn, doet niet snel aangifte. Het leveren van bewijs is niet eenvoudig: je moet kunnen aantonen dat de verkoper je met opzet heeft bedrogen en het werk als authentiek heeft aangeprezen. Het is makkelijker te doen alsof je van niets weet en te proberen het werk weer door te verkopen. Dat in dit geval de verkoper van de prins geen kwaad weet, behoort weer wel tot het vertrouwde patroon.

Een kleine schare bewonderaars daargelaten, is het niet het kunstenaarschap waaraan Cor van Loenen zijn vermaardheid ontleent. Hij haalde begin jaren negentig herhaaldelijk de krant als de veronderstelde kwade genius achter een reeks schilderijen van Ploeg-schilder Jan Altink (1885-1971), waarvan twee experts, Renée Smithuis en Cees Hofsteenge, beweerden dat ze vals waren. Veilinghuizen trokken de werken ijlings terug en deden aangifte. Van Loenen zat in 1992 vier dagen in de politiecel en dertig schilderijen werden in beslag genomen; hij had een aantal onder andere naam ingebracht, de herkomst was schimmig – ze kwamen van ene Van den Berg en ene Jansen, woon- of verblijfplaats onbekend.

Reitdiep; dat Jan Altink de schilder is wordt betwist.

Jan Altink, Dijk langs Reitdiep, 1927.

Gasteren; dat Johan Dijkstra de schilder is wordt betwist.

“Opnieuw is Van Loenen het mikpunt, weer zijn twijfelachtige Altinks de aanleiding. Dit keer zijn het niet de veilinghuizen en de experts die de kat de bel aanbinden, maar verzamelaar Meijering.”

Tot een veroordeling kwam het niet: na een lange juridische procedure oordeelde het gerechtshof in Amsterdam dat er gebrek aan bewijs was. Van Loenen kreeg een schadevergoeding.

Wie destijds vermoedde dat de Beilenaar wel iets te verbergen had – en dat waren er meer dan alleen de experts Smithuis en Hofsteenge – bleef met een kater achter. De advocaat van Smithuis, mr. L. Hamer, betichtte justitie van halfslachtig onderzoek en beklemtoonde dat het afzien van vervolging niet betekent dat iemand het niet gedaan heeft, maar uitsluitend dat het vergrijp niet wettig en overtuigend kan worden aangetoond. Van Loenen zelf beschouwde de uitspraak als een rehabilitatie en verklaarde later dat veel schilderijen al in het bezit zijn geraakt van ‘gerenommeerde verzamelaars en een museum’.

De affaire blijkt zo’n tien jaar later niet voorbij. Opnieuw is Van Loenen het mikpunt, weer zijn twijfelachtige Altinks de aanleiding. Dit keer zijn het niet de veilinghuizen en de experts die de kat de bel aanbinden, maar verzamelaar Meijering, bijgenaamd tango-Johnny. Hij voelt zich bedrogen en zit opgescheept met een verzameling Ploegschilderijen die, zo heeft hij begrepen, zo de vuilstort op kan.

Meijering koopt in 1999 de verzameling in drie transacties voor 23 duizend euro van Van Loenen. Deze deed de zeven Altinks, twee Dijkstra’s en een Wiegers van de hand, hij kon het geld goed gebruiken voor een reparatie aan het dak en de bouw van een atelier. Maar allengs groeien de twijfels bij Meijering. Hij had een van de Altinks aan een bevriende architect doorverkocht. Die liet het werk taxeren voor de verzekering. Het oordeel: deze Altink is ‘niet goed’.

Een tweede verontrustend signaal komt uit het Groninger Museum. Meijering is in financiële moeilijkheden geraakt bij de bouw van een cultureel centrum in Groningen en staat als betaling een aantal schilderijen af aan de aannemer. Conservator Han Steenbruggen van het Groninger

*“Meijering is nu een man met een missie.
‘De Ploegers vormen een uniek cultureel
erfgoed. ‘Noordelingen zijn trots op De Ploeg.
Die erfenis moet je beschermen’.”*

Museum, expert Groninger Ploeg, komt op diens uitnodiging een kijkje nemen. Zijn oordeel: deze werken zijn niet van Altink, niet van Dijkstra, niet van Wiegers. Hij schreef een rapport. Over Blauw Borgje: ‘Dit is geen Johan Dijkstra. Het is gepriegel en een slecht werk.’ Over Clown: ‘Wiegers schildert niet op board.’ Over Strandzicht Razende Bol bij Den Helder: ‘Jan Altink werkt niet met een paletmes.’ Over Bloemen in kan: ‘Het is plat geschilderd, het leeft niet.’ Kunsthandelaar Richard ter Borg, voor een second opinion ingeschakeld, oordeelt ook. ‘Tot mijn spijt moet ik u meedelen dat ik alle bevindingen van de heer Steenbruggen onderschrijf.’

Meijering zelf vraagt Venduhuis Van den Hende uit Haren, ook Ploegdeskundige. Bevinding: ‘penseelvoering en coloriet zijn niet conform de schilders’. Conclusie: ‘Toe te kennen vervangingswaarde 00,00 euro.’ Een tweede kenner wordt geraadpleegd, Sibbele Ongering. ‘Deze werken zijn volgens mij niet gemaakt door leden van De Ploeg.’ Meijering, ernstig in verlegenheid gebracht, geeft de aannemer tien andere schilderijen, de architect krijgt zijn geld terug. In de Beilense woonboerderij van Van Loenen zien ze hem niet meer. Daar ploffen alleen nog maar vorderingen uit zijn naam op de deurmat.

De voor de hand liggende vraag aan Meijering: had hij, gelet op de antecedenten van Van Loenen, niet wat voorzichtiger moeten zijn? ‘Hij heeft het slim gespeeld. Hij heeft mijn vertrouwen gewonnen, ik beschouwde hem als vriend.’ De publicaties over de affaire, experts die alarm sloegen, is hem dat echt allemaal ontgaan? ‘Van Loenen heeft me wel artikelen laten zien. Maar dat waren de halleluja-verhalen. Ik dacht dat hem onrecht was aangedaan.’

Meijering is nu een man met een missie. Het is hem, zegt hij, niet eens meer om zijn geld te doen. ‘De Ploegers vormen uniek cultureel erfgoed. Noordelingen zijn er trots op. Die nalatenschap moet je beschermen.’ In het wereldje van Ploegkenners vallen ze niet van hun stoel. Valse Ploegers zien ze wel meer. Expert Ter Borg moest enkele jaren geleden voor

een ‘groot veilinghuis’ uit het westen van het land vijftig Ploegschilderijen taxeren. ‘Niet een was goed.’ Het veilinghuis Sotheby’s trok in 2001 nog twee Altinks terug: twee versies van Landschap in Groningen bleken bij nader inzien dubieus.

Van de Ploegers geldt veelschilder Altink als een gemakkelijk doelwit. Zijn werk is nooit gedocumenteerd. Zeker in zijn latere periode zwabberde zijn stijl nogal. Zijn signatuur zou gemakkelijk na te maken zijn. In tegenstelling tot een aantal andere Ploegschilders, zijn er geen nazaten of organisaties die zich over zijn artistieke erfenis hebben ontfermd. Schattingen over ‘foute Altinks’ lopen uiteen: van enkele tientallen tot honderden.

Soms, zoals in het begin van de jaren negentig, is Van Loenen in de buurt, soms niet. Een in het noorden herhaaldelijk opduikende anekdote is dat een expert begin jaren negentig een te veilen Altink losmaakte uit de lijst en op karton een stempel van de psychiatrische inrichting Beileroord aantrof; de Van Loenens bieden patiënten uit die inrichting onderdak. De expert zelf bevestigt het verhaal op voorwaarde van anonimiteit. Een andere deskundige moest voor de fiscus een collectie van zo’n 550 schilderijen, waaronder werken van Ploegers als Altink, Dijkstra, Wiegers en Van Dulmen Krumpelman, beoordelen. De dienst had die in beslag genomen bij de inmiddels overleden exploitant van speelhallen en kansspelautomaten Desi Zwaneveld uit Hoogezand. Deze kampte met miljoenen aan belastingschuld. De waarde, eerst geschat op 1,7 miljoen gulden, bedroeg in werkelijkheid slechts enkele duizenden guldens, de helft was ‘niet in orde’. Zwaneveld behoorde tot de kleine schare bewonderaars van Van Loenen, hij organiseerde tentoonstellingen voor hem. Of hij ook Ploegschilderijen van hem heeft gekocht, zeggen zijn weduwe en zoon niet zeker te weten. Navraag onder andere verzamelaars die zaken hebben gedaan met Van Loenen, levert weinig tastbaars op. Zij verklaren alleen werk van Van Loenen zelf te hebben gekocht, geen

“De verzamelaar meent over zware munitie te beschikken. Meijering liet zich bij de aankoop overtuigen door een verklaring van Auke van der Werff, oud-veilingmeester bij Sotheby’s en beëdigd taxateur.”

“Die brief”, zegt Meijering, ‘ heeft Van Loenen mij onthouden’.”

Ploegers. Die hebben ze via de handel of de veiling bemachtigd, verklaren ze. Over de echtheid geen twijfels.

De verzamelaar meent over zware munitie te beschikken. Meijering liet zich bij de aankoop overtuigen door een verklaring van Auke van der Werff, oud-veilingmeester bij Sotheby's en beëdigd taxateur. Die had in 1993 twaalf werken van Jan Altink uit Van Loenens collectie op waarde geschat voor de verzekering, op een moment dat deze in de nesten zat wegens de aantijgingen over vervalsingen. Totale waarde: 136 duizend gulden. Drie doeken van de twaalf – Het Reitdiep te Groningen, Heuvellandschap Pic de Luc en Kustgezicht – maken deel uit van Meijering's aankoop; ze behoren, ontdekt hij later, tot de verzameling die in beslag werd genomen toen Van Loenen werd opgepakt.

Maar Van der Werff's rapport is op z'n minst genuanceerder. In een begeleidende brief plaatst hij vraagtekens. ‘De herkomst van zo'n grote partij Altink's is te vaag en de amateuristische manier van inlijsten klopt van geen kant.’ De taxatie beschouwt hij als voorlopig en hij vermeldt ‘uit voorzichtigheid’ dat het rapport niet voor juridische en commerciële doeleinden mag worden gebruikt. ‘Die brief, zegt Meijering, ‘heeft Van Loenen mij onthouden’.

Van der Werff is er nog altijd zeer ontstemd over dat Van Loenen zijn rapport als echtheidsverklaring heeft gebruikt. Hij is, verklaart hij, in het verleden meer benaderd door personen die Altink's wilden kopen met zijn taxatie erbij. ‘Hij misbruikt mijn rapport. Ik heb Van Loenen gevraagd daarmee op te houden, maar hij is er gewoon mee doorgesgaan. De man is een leugenaar. Het echtpaar Van Loenen kwam destijds bij me thuis met het verhaal dat ze nergens anders terecht konden. Ik vond het zielig voor ze. Achteraf zeg ik: ik had dat rapport nooit moeten opmaken.’

Van Loenen heeft meer experts opgevoerd die zich over zijn werk hebben gebogen met als doel de authenticiteit aan te tonen. Aanvankelijk niet zonder succes: Van den Hende taxeerde in 1999 drie schilderijen, waaronder ook Zonnebloemen in Keulse Pot, dat tot de tien betwiste werken behoort.

Geschatte waarde: 35 duizend gulden. Ook een Dijkstra – Havengezicht Delfzijl – werd goedgekeurd. Maar een nadere bestudering leidde tot inkeer. Van den Hende heeft het rapport inmiddels ingetrokken. Een collega tipte hem dat hij deze werken bij Van Loenen had gezien. Volgens Van den Hende heeft de schilder destijds een tussenpersoon ingeschakeld om de taxatie te laten verrichten.

De schilder uit Beilen zegt bezig te zijn met het verzamelen van bewijsmateriaal dat hem zal vrijpleiten. Hij is nog altijd overtuigd van de echtheid van de Ploegschilderijen, die hij decennia lang heeft verzameld ‘uit inboedels en op veilingen’. Hij beticht de experts van ‘slechts stereotiepe kennis van het werk van De Ploeg’. ‘In hun rapporten is niets aan onderbouwing te vinden. Het zijn plaatjeskijkers. Ze praten elkaar na en schieten intussen de ene bok na de andere.’ Zo zou Wiegers wel degelijk op board hebben gewerkt en Altink met een paletmes. Dat er een schilderij van Altink is opgedoken met een stempel van Beileroord, acht hij uitgesloten. ‘Ik heb daar wel eens wat laten inlijsten, maar zeker geen werk van De Ploeg.’

Zijn advocaat, mr E. Schönfeld uit Assen, zegt dat zijn cliënt Meijering omstandig heeft gewaarschuwd: dit zijn besmette schilderijen. ‘Van Loenen heeft open kaart gespeeld, niets verhuld over de affaire. Meneer Meijering wist alles, maar wilde de doeken toch graag hebben, voor zijn privécollectie en voor een zacht prijsje. Hij vond het prachtig toen. Dan moet je later niet gaan lopen mauwen.’ Volgens Schönfeld heeft Meijering de begeleidende brief van Van der Werff wel degelijk gezien. Meijering: ‘Als ik dat allemaal had geweten, was ik toch nooit tot aankoop overgegaan?’ Vraag: waarom neemt Van Loenen de verzameling niet terug als het echte schilderijen zijn? Schönfeld: ‘Het zijn besmette schilderijen. Mijn cliënt wil er gewoon niks meer mee te maken hebben.’ Welke verzamelaars en musea al eerder werken uit de omstreden verzameling hebben aangekocht, houdt de raadsman liever voor zich.

*“De experts zijn plaatjeskijkers.
Ze praten elkaar maar na.’*

— Schilder Cor van Loenen

Meijering: ‘Ik wil niet gewoon maar verder gaan en doen alsof m’n neus bloedt. Dit soort praktijken moet stoppen. De onderste steen moet boven.’ Hij kondigt aan een stichting te willen gaan oprichten die gedupeerden in dergelijke affaires moeten gaan bijstaan.

De kluif ligt op het bord van de gerechtelijke autoriteiten. Meijering heeft al bot gevangen bij justitie in Assen. Het argument klinkt vertrouwd: onvoldoende bewijs. Hij is in beroep gegaan tegen het sepot bij het gerechtshof in Leeuwarden. De uitspraak laat nog op zich wachten. Er loopt ook een civielrechtelijke zaak. De rechter heeft daar al een onafhankelijk expert aangewezen: Cornelis Buijsert uit Utrecht. Zijn oordeel is inmiddels bekend. Opgetelde kunstwaarde 0 euro. Decoratieve waarde ruim 800 euro. ‘Gezien de penseelvoering kunnen bovengenoemde schilderwerken niet van de hand van de gesuggereerde kunstenaars zijn.’

Meijering: ‘Ik herinner me nog die avonden voor de open haard bij Van Loenen. Ik hing aan zijn lippen. Een charismatische, zeer onderhoudende man. En dan stink je er zo in.’

Rob Gollin

ACHTERGROND - STICHTING IN OPRICHTING WIL KEURMERK

Zorgen over goede naam van schilderijen De Ploeg

Groningen - Een groep kunstliefhebbers in Groningen wil een stichting oprichten die de naam van kunstenaarsvereniging De Ploeg moet zuiveren. Aanleiding voor het initiatief zijn verhalen over grote aantallen vervalste schilderijen van Ploeg-kunstenaars.

Initiatiefnemer is Johan Meijering, die al jaren in een juridische strijd is verwickeld na het kopen van vermeend valse Ploeg-schilderijen. Meijering heeft steun verworven van Henk Bodewitz, iemand die zich naar eigen zeggen grote zorgen maakt over de negatieve effecten van de vervalsing-verhalen.

Bodewitz wijst onder meer op het belang van De Ploeg voor het Groninger Museum, dat een grote collectie Ploeg-schilderijen bezit. “De Ploeg is van groot belang voor het noordelijk erfgoed. Het is geen goede zaak als je in het museum rondloopt met in het achterhoofd het idee dat er iets mis kan zijn met dat erfgoed.”

Meijering en Bodewitz willen met steun van gemeente, provincie en Groninger Museum een fonds in het leven roepen om duidelijk te krijgen welke schilderijen echt en welke vals zijn. Ze pleiten onder meer voor het instellen van een keurmerk. Daarnaast willen ze een aanspreekpunt voor mensen die in het verleden valse schilderijen hebben gekocht.

Drijvende kracht Meijering vermoedt dat er honderden valse Ploeg-schilderijen in omloop zijn. Het gaat daarbij vooral om werken van Jan Altink en Johan Dijkstra, de bekendste en beroemdste leden van kunstenaarsvereniging De Ploeg. Meijering opereert niet uit eigen belang, benadrukt hij. “Zolang niet duidelijk is wat er allemaal gaande is blijven er vervalsingen opduiken. De volgende keer is uw nichtje aan de beurt.”

“Conservator: ‘Er zijn al zoveel stichtingen rond De Ploeg’.”

Dagblad van
het Noorden

6 oktober
2006

pagina 15

“Drijvende kracht Meijering vermoedt dat er honderden valse Ploeg-schilderijen in omloop zijn.”

“Meijering opereert niet uit eigen belang, benadrukt hij. ‘Zolang niet duidelijk is wat er allemaal gaande is blijven er vervalsingen opduiken. De volgende keer is uw nichtje aan de beurt’.”

Zelf kocht Meijering eind jaren negentig bij kunstenaar Cor van Loenen uit Beilen voor 54.100 gulden tien Ploeg-schilderijen die vals zouden zijn. Een poging om Van Loenen veroordeeld te krijgen wegens oplichting heeft tot dusver niets opgeleverd. Daarnaast loopt bij de rechtbank in Assen nog een zaak tegen Van Loenen waarin Meijering zijn geld terug eist.

Conservator Han Steenbruggen van het Groninger Museum laat in een reactie weten het initiatief overbodig te vinden. “Er zijn al zoveel stichtingen rond De Ploeg. Tegen mensen die aan de echtheid van een schilderij twifelen wil ik zeggen: kom langs. Komen wij er niet uit, dan zijn er altijd nog andere deskundigen. Een keurmerk is niet nodig.” Kunstschilder Van Loenen is erg boos over de wijze waarop zijn naam in verband wordt gebracht met valse Ploegschilderijen. Het nut van een stichting die het kaf van het koren scheidt ziet Van Loenen echter wel in. “Maar alleen als daar echte deskundigen bij zijn betrokken. En dat is nu net het probleem: die zijn er niet. Niet in de kunsthandel en ook niet bij het Groninger Museum.”

Joep van Ruiten

COMMENTAAR

Valse kunst

Met een emotioneel pleidooi neemt tangogoeroe Johan Meijering de strijd op tegen de handel in valse kunst, met name wat betreft die rond kunstenaarsvereniging De Ploeg. Een informatiepakket belandde vorige week op de redactie van de Gezinsbode en blijkt een artikel in het Dagblad van het Noorden van vrijdag is het de bedoeling een fonds op te richten en een keurmerk in te stellen. Over zijn goede bedoelingen bestaan geen twijfel, maar op de vraag wat we met dit initiatief kunnen is het antwoord slechts: helemaal niks.

De problematiek is immers niet nieuw. Het pleidooi trapt louter open deuren in en refereert aan kwesties en krantenartikelen van lang geleden. Ondanks de stevige retoriek (‘In de rechtsstaat waarin wij leven zie ik het als burger dan ook mijn taak, bovendien mijn plicht om andere burgers te beschermen tegen geraffineerde oplichterpraktijken’), zijn de voorstellen te vaag (‘een brede maatschappelijke discussie’) of het gebeurt al (‘een inventarisatie van wat er aan cultureel erfgoed aanwezig is en waarvan vaststaat dat dit oorspronkelijke werken zijn’).

De onderbouwing doet bovendien vreemd aan, want het suggereert dat kwaliteitsbewaking en conservering op dit moment ver te zoeken zijn. Alsof er geen Groninger Museum is, die samenwerkt met de RuG, een Stichting H.N. Werkman, een Stichting Johan Dijkstra, of kunsthandelaren als Cees Hofsteenge en Richard ter Borg, die wél het kaf van het koren kunnen scheiden.

Overigens is het Meijering niet alleen te doen om het maatschappelijk belang. Het Dagblad-artikel leert dat hijzelf nog steeds aan het procederen is over een partij valse Ploegschilderijen die hij ooit kocht. Maar los daarvan: net zoals het onmogelijk is de markt in tweedehands auto’s van onzure sujetten te zuiveren, is de handel in valse kunst te bestrijden. In beide gevallen is het gewoon: goed opletten. En in weerwil van wat de Beilense kunstenaar Cor van Loenen in het verhaal beweert: echte Ploegdeskundigen zijn er wel degelijk.

Herman Sandman

Groninger
Gezinsbode

11 oktober
2006

voorpagina

Dagblad van
het Noorden

14 oktober
2006

pagina 23

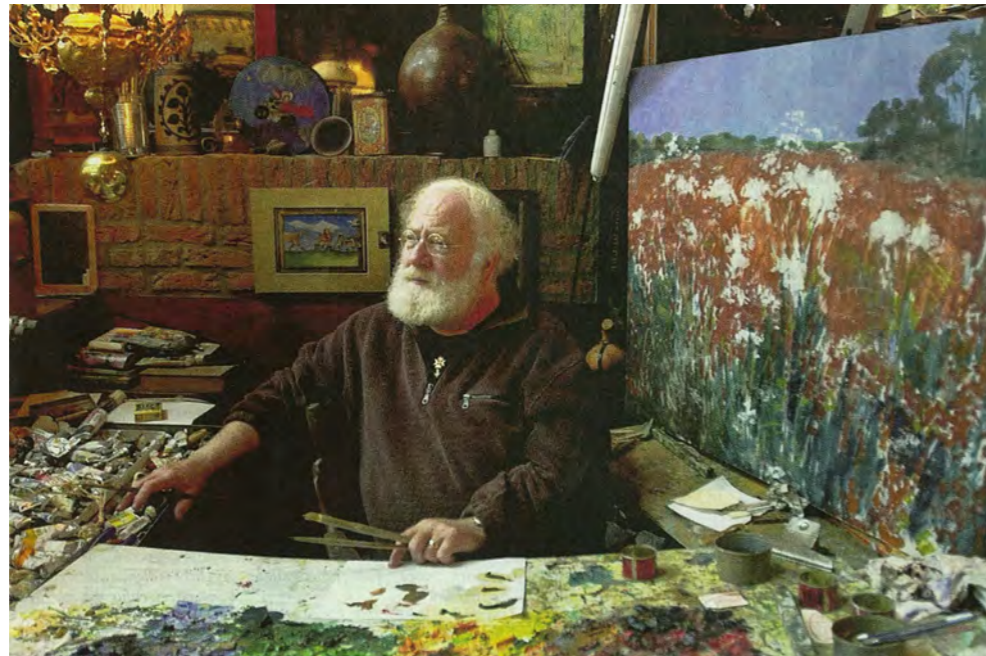
Cor van Loenen
in zijn atelier in
Holthe: “Je
schildert wat je
hart ingeeft, je
schildert voor
jezelf.”

Foto: DvhN /
Wladimir van
der Burgh

INTERVIEW - COR VAN LOENEN, KUNSTSCHILDER EN
OMSTREDEN PLOEG-VERZAMELAAR

‘Het gesodemieter moet nu eens ophouden’

Al bijna vijftien jaar wordt kunstschilder Cor van Loenen uit Holthe in verband gebracht met valse schilderijen van de Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg. Met de ontknoping van een slepende rechtszaak in zicht, laaien de beschuldigingen en verdachtmakingen weer hoog op.

Holthe - 52, 50, 49, 33. Het schijnbaar overzichtelijke buurtschap Holthe onder Beilen telt slechts een tiental huizen. Die zijn zo lukraak genummerd, dat er makkelijk een boerderij tussen de bomen verloren kan raken en onverwachts opduiken. In zo'n boerderij woont kunstschilder Cor van Loenen te midden van een onvoorstelbare hoeveelheid schilderijen, antieke voorwerpen en meubels. “Ik hou wel van een beetje rommel”, zegt Van Loenen wijzend op een tafel vol paperassen.

Zo chaotisch als zijn woning oogt, zo geordend zijn de zaken in het hoofd van de kunstschilder. Dat moet ook wel, want al jaren is hij verwickeld in een juridische strijd. Kern van de zaak: Van Loenen (Magelang, 1942) zou Ploegliefhebber Johan Meijering uit Groningen valse schilderijen hebben verkocht. Nadat eerder al diverse experts twijfel over de werken hadden

uitgesproken, werden onlangs tien schilderijen van Jan Altink, Johan Dijkstra en Jan Wiegers als vals bestempeld door de Utrechtse taxateur C. Buijsert.

“Ik lig er niet wakker van”, zegt Van Loenen terwijl hij uit de papierberg een vuistdik tegen-rapport tevoorschijn trekt. In het eigenhandig opgestelde boekwerk haalt de kunstschilder Buijserts bevindingen één voor één onderuit. En passant trekt hij ten strijde tegen het idee dat er zoiets zou bestaan als een onfeilbaar expert op het gebied van kunstenaarsvereniging De Ploeg. “Zelfs over de werken van Rembrandt spreken specialisten elkaar al eeuwen tegen.”

Wat volgt is een uitzetting over inschattingfouten van taxateurs en deskundigen die meningen uitspreken en herzien. Centraal in het betoog staat de redenering dat De Ploeg een verzamelnaam is voor kunstenaars die het experiment niet schuwden en gevarieerd te werk gingen. Met als gevolg dat er over composities, kleur- en materiaalgebruik en penseelvoering niets definitiefs te zeggen valt. Alleen laboratoriumonderzoek zou uitsluitsel kunnen geven.

Ondertussen bestempelen kenners keer op keer Ploegschilderijen als vals omdat ze uit de verzameling van Van Loenen komen. “Mensen praten elkaar na. Dan krijg je een domino-effect”, zegt de kunstschilder. “Is iemand die de inboedel van een atelier kan veilen een expert? Is iemand die een mooi voorwoord kan schrijven een expert? Dat gesodemieter met die deskundigen moet ophouden.” Waarom ze geen proces aandoen vanwege smaad? “Mijn middelen en tijd zijn beperkt.”

Van Loenen verzamelt al vijftig jaar werken van De Ploeg. Daarnaast schildert hij in de geest van De Ploeg. “Een galeriehouder hing eens een werk van Jan Altink in de etalage en even verderop een werk van mijn hand. Wat denk je dat er gebeurde? Mijn naam is besmet. Maar dat is geen reden om anders te gaan schilderen. Je schildert wat je hart in geeft, je schildert voor jezelf. Ik heb wel eens gehad dat een van mijn schilderijen op een veiling meer opbracht, dan een werk van De Ploeg.”

“Van Loenen: ‘Dat gesodemieter met die deskundigen moet ophouden. Mensen praten elkaar na. Dan krijg je een domino-effect’.”

“Hoeveel Ploegwerken Van Loenen nog in zijn bezit heeft, wil hij niet vertellen. ‘Een aantal.’ En evenmin waar hij ze vandaan heeft.”

Hoeveel Ploegwerken Van Loenen nog in zijn bezit heeft, wil hij niet vertellen. “Een aantal.” En evenmin waar hij ze vandaan heeft. De verhalen over vervalsingen zullen altijd wel aan hem blijven kleven, ook als straks de juridische strijd met Johan Meijering ten einde is - dat realiseert hij zich terdege. Als de kunstschilder uitgeleide doet, wijst hij op twee potten met begonia's. “Vanmorgen bezorgd. Gekregen van mensen die mij steunen. Ik ben niet de enige die weet dat de zogenaamde experts ook wel eens fout zitten”.

Joep van Ruiten

Het gezag van de kunstexpert

‘Het blijft een mening’

Bordjes verdwijnen uit een museum, een keuringsrapport gaat de la in: barstjes in het aureool van de kunstexpert. ‘Er heerst een groot gebrek aan kennis.’

De mededeling staat op een A4'tje, opgehangen bij de entree van de toonzaal vol 19de-eeuwse meesters: no. 270 is teruggetrokken. Een zomers rivierenlandschap met een tolpoort van Charles Leickert (1816-1907) zal bij nader inzien later in de week niet bij Christie's worden geveild: tijdens de kijkdagen hadden handelaren het veilinghuis erop gewezen dat het werk, aangeprezen als een ‘buitengewoon voorbeeld van Leickerts vaardigheid verschillende elementen te plaatsen die hij in het echt had gezien’, volgens hen van veel recentere datum moest zijn.

De Volkskrant

16 november
2006

pagina 10
[kunstbijlage]

Christie's-expert David Kleiweg de Zwaan: ‘Er zijn duizenden schilderijen door mijn handen gegaan. Zo leer je wel kijken.’

*Foto
Jean-Pierre Jans
/ De Volkskrant*

Kleine kniebuiging van David Kleiweg de Zwaan (30), expert 19de-eeuwse Europese kunst. Inderdaad, misschien is er iets over het hoofd gezien. ‘Deze Leickert maakte deel uit van een prachtverzameling van tientallen schilderijen. Dat kan verblindend werken. Maar dat er iets niet klopt, staat

niet vast.’ Dan nog: één twijfelgeval tussen een veiling van driehonderd kavels, dat is ‘zo slecht nog niet’.

Maar het gemene volk twijfelt niet zo snel aan de autoriteit van een kunstexpert. Diezelfde week heeft Kleiweg de Zwaan zich met enkele collega’s geïnstalleerd in de textielzaal van het Stedelijk Museum De Lakenhal in Leiden. Christie’s houdt taxatiedag. Kunst en kitsch, maar dan alleen voor schilderijen en zonder camera’s. In de hal beneden melden zich de leken, hun vermeende onbekende meester gestopt in Komo-zak of gewikkeld in dekens. Kleiweg de Zwaan, het vuistdikke standaardwerk van Pieter A. Scheen Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1950 onder handbereik, velt snel zijn oordeel. Zijn eufemismen voor prullaria: ‘Dit is van een verdienstelijke amateur.’ Of: ‘Het is vooral van decoratieve waarde.’ De inbrengers knikken begripvol. ‘Ja, zoiets dacht ik al.’

Binnen tien minuten komen uitersten van het spectrum voorbij. Drie gezusters laten een werk zien dat altijd in het bezit is geweest van grootvader. Kleiweg de Zwaan is onmiddellijk enthousiast. Een J.H. Weissenbruch (1824-1903)! Meester van de Haagse School. Een goed geprepareerd paneel, dat was de expert al snel opgevallen. Een vennetje tussen bomen. Vuil heeft zich tussen de verf genesteld. ‘Zo laten, hoor!’, bezweert Kleiweg. Veilinghuizen hebben ze graag zo: marktfris. Schilderijen waaraan niets is gebeurd, die tientallen jaren niet van eigenaar zijn veranderd. ‘Dit is 40 duizend euro waard, maar kan op een veiling wel 100 duizend opbrengen’, spiegelt hij de dames voor. ‘Wel gek’, zegt een van de zussen. ‘Tien jaar geleden hebben we het in Den Haag laten taxeren. Toen was het tienduizend gulden waard.’ ‘Dat’, antwoordt de expert, ‘was een lage taxatie.’

Dan meldt zich een echtpaar, met een havengezicht van impressionist J.H. van Mastenbroek (1875-1945). Het is van een neef uit Frankrijk. Die had het in Engeland gekocht, op een veiling. Kleiweg tuurt eens naar de handtekening, draait het doek om en trekt zijn conclusie. ‘Dit is niet van Van Mastenbroek.’ De signatuur deugt niet, de uitwerking van de details komt niet overeen met die van de beweerde kunstenaar, het spieraam is veel te simpel voor een schilder van dit kaliber. ‘Die handtekening kan er beter niet op staan. Nu pretendeert het werk iets te zijn wat het niet is.’ Het echtpaar berust. ‘We zullen het doorgeven.’

Hier, onder het toezien van in verf vereeuwigde Leidse notabelen aan de muur, heeft de expert het duidelijk voor het zeggen, maar de praktijk leert dat het aureool van deskundigheid geregeld barstjes vertoont. Het zijn niet zulke deuken als de naoorlogse kwestie rondom de vervalste

*“Eén geval van twijfel tussen 300 kavels
is ‘zo slecht nog niet’.”*

— *Expert David Kleiweg de Zwaan*

Vermeers veroorzaakte, toen de bedrieger Han van Meegeren zelf maar opbiechtte dat experts van naam en faam er waren ingetuind.

Maar recent dook de vraag weer op wat hun mening nu eigenlijk waard is. Hebben de deskundigen bij Christie’s zitten slapen toen ze in september een schilderij van Frits Mondriaan in de catalogus opnamen, terwijl het misschien wel een Piet was – neef, beter en beroemder? (Zie inzet.) Bij het opnieuw opduiken van vervalste schilderijen van de Groninger kunstenaarsgroep De Ploeg viel de wispelturigheid van de deskundigen op. Zo keurde Ploeg-kenner J. van den Hende aanvankelijk schilderijen uit het genre goed, maar trok hij onmiddellijk zijn rapport in toen bleek dat het werk afkomstig was van de schilder Cor van Loenen, volgens velen in de kunstwereld de bron van de vervalsingen.

De Leidse antropoloog Henk Tromp deed ook nog een duit in het zakje. Hij onderzocht voor zijn net verschenen boek *De strijd om de Echte Vincent van Gogh* (uitgeverij Mets & Schilt, Amsterdam) de rol van kunstexperts in de discussie over de authenticiteit van het oeuvre. Hoewel zijn studie stopt in 1970, zijn de mechanismen waarop hij stuitte volgens hem nog altijd actueel: de waarheid delft nog wel eens het onderspit als er financiële belangen of prestige op het spel staan. Toen kunstexpert J.B. de la Faille in 1928 ontdekte dat zijn oeuvre catalogus van Van Gogh tientallen valse werken bevatte en dat wilde corrigeren, ontketende dat heftig verzet van onder anderen handelaren en verzamelaars; De la Faille kwam zelfs weer terug op zijn correcties.

Als recent voorbeeld noemt Tromp de in september beëindigde expositie van de neo-impressionist Théo van Rysselberghe (1862-1926) in het Haagse Gemeentemuseum. Er hing werk waarover twijfels bestonden. Bordjes ‘toegeschreven aan’ – lees: herkomst twijfelachtig – zijn verwijderd op aandringen van de organisator, de Belgische kunsthandelaar Olivier Bertrand die het gros van de collectie leverde. Het museum zwichtte:

sluiting van de tentoonstelling dreigde. Volgens Tromp wordt vaker gepoogd omstreden werk met een plekje op een museale tentoonstelling de status van echtheid te bezorgen.

Tromp stelt vast dat in de branche ethiek nauwelijks een onderwerp is. Ook op de opleiding tot kunsthistoricus is er nauwelijks aandacht voor. Zijn verklaring? ‘Het is een gevoelig thema. De ervaring leert dat wie zijn vinger opsteekt, er rekening mee moet houden dat er al snel iemand zal opstaan die het tegendeel beweert. Het is bovendien een klein kringetje. De expert komt vaak uit dezelfde sociale omgeving als de kopers en de verkopers.’

Enige discretie is niet verkeerd, meent Tromp, maar geheimzinnigheid ligt al snel om de hoek. ‘Het is toch wel belangrijk dat je als expert een soort toetsing kunt maken. Wat vertel je de eigenaar precies? Moet je bijvoorbeeld aangifte doen als je weet dat iemand de boel vervalst? Hoe gedraag je je tegenover collega’s? Er is toch ook zo iets als wetenschappelijke integriteit.’

David Kleiweg de Zwaan van Christie's zoekt met een UV-lamp naar correcties op een schilderij.

Foto
Jean-Pierre Jans
/ De Volkskrant

Weer terug in Christie's demonstreert expert Kleiweg de Zwaan in de toonzaal met romantische meesters – de veiling zou later die week recordbedragen opbrengen – onderdelen van het wapenarsenaal dat de voor geschiedenis van de werken kan blootleggen. In tegenstelling tot de beeldvorming is de alledaagse praktijk van de expert niet die van de röntgen-

“Je ziet het verschil als je veel doeken hebt gezien. En dat heb ik.”

— Expert Willem Baars

apparatuur, ontleding van verfbestanddelen en dendrochronologische metingen. Hij let bijvoorbeeld op het kleurenpalet. Als groene en bruine pigmenten zijn vervaagd, duidt dat op veel schoonmaakbeurten; die kleuren krijgen het als eerste moeilijk onder gomterpentijn. Een UV-lamp brengt correcties op schilderijen aan het licht: donkere plekken duiden erop dat het doek is bijgewerkt.

Geregeld tilt hij een meester van de haak en bestudeert de achterkant. Die is met mogelijke aantekeningen, etiketten en verstevigingen aan het spieraam vaak veelzeggender dan de voorstelling zelf. Beneden liggen naslagwerken. Geregeld wordt de gang gemaakt naar de Rijksdienst voor Kunsthis- torische Documentatie in Den Haag, waar de archieven vol zitten met informatie over schilders en hun oeuvre. ‘En als we er niet uitkomen, dan zullen we niet aarzelen experts buitenshuis te raadplegen die juist weer veel van een bepaalde kunstenaar weten.’

Maar het belangrijkste instrument, zegt Kleiweg, is toch wel ‘het geoefend oog’. Dat geeft hem het predicaat expert; diploma's zijn niet vereist. Hij volgde een opleiding kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en had betrekkingen bij concurrent Sotheby's en het Stedelijk Museum.

‘Ik zit nu tien jaar in de business. Er zijn duizenden schilderijen door mijn handen gegaan. Zo leer je wel kijken.’

Er zijn er die twijfels hebben. De werkelijkheid achter de missers zou veel prozaïscher zijn. ‘Er heerst in de wereld van experts een groot gebrek aan kennis.’ Kunstexpert Willem Baars, een sjaal om de hals gedrapeerd, een Louis Vuitton-tas onder de arm, laveert door de gangen en huiskamer in wat je zelfs voor Vechtstreek-begrippen een weelderig huis kunt noemen. Klassieke en hedendaagse objecten wisselen elkaar af. De precieze locatie dient om redenen van discretie onvermeld te blijven.

Baars is specialist in kunst uit de 20ste eeuw en Nederlandse avant-garde. Hij geldt als enfant terrible – al moet het wat hem betreft maar eens

afgelopen zijn met die status. Een enfant is hij op zijn 37ste zeker niet meer, en uit op een rel is hij evenmin: 'Ik doe het uit liefde voor de kunst.' Voor Het Parool schreef hij vileine artikelen over onder meer het veilingwezen. Enig gezag wordt hem niet ontzegd: hij heeft zitting in de keuringscommissie voor de beurzen Tefaf in Maastricht en de Pan in Amsterdam en is examinator voor de Federatie van Makelaars, Taxateurs en Veilinghouders.

Waar het volgens hem vooral aan ontbreekt, is internationale oriëntatie. 'Alleen zo kun je verbanden leggen. Je moet naar het buitenland, naar tentoonstellingen, beurzen, veilingen. Pas dan weet je wat een kunstenaar voorstelt. Dan weet je dat zo'n Hendrik Willem Mesdag niet veel meer is dan de Bob Ross van de 19de eeuw. Of neem Isaac Israëls: wereldberoemd in eigen land. Maar ik stel vast dat ik over de grens maar zelden Nederlandse collega's tegenkom.' Nederland heeft geen experttraditie, verklaart Baars. 'De kunstcultuur heeft hier altijd in het teken gestaan van de handel. Passie speelt nauwelijks een rol. Maar voor mij is het juist de uitdaging de gedachten van de maker te doorgronden, zijn beslismomenten te ontrafelen.'

Hij was al eerder in dit huis, hij maakt een verzekeringstaxatie en kent inmiddels een beurse plek in de verzameling. Bij een litho van Marc Chagall heeft hij twijfels over de handtekening. De c 'heeft geen snelheid', er is 'over nagedacht'. 'Je ziet het verschil als je er een paar honderd hebt gezien. En dat heb ik.' In euro's uitgedrukt: alleen de litho is 800 euro waard, met deugdelijke handtekening het tienvoudige.

Is er reden tot bezorgdheid bij de Federatie van Taxateurs, Makelaars en Veilinghouders? De beroepsorganisatie telt ruim driehonderd leden, van wie de helft zich in kunstkringen beweegt. Het lidmaatschap wordt verkregen door examens af te leggen en die, bezworen secretaris Wytske van Biemen en bestuurslid Arno Verkade, liegen er niet om. Kandidaten krijgen zeventig schilderijen ter beoordeling. Ze moeten ze identificeren, dateren en op waarde weten te schatten. Overigens: het ontbreken in het register van de federatie wil nog niet zeggen dat er sprake is van een beunhaas. Er zijn experts met specialisaties op genre of kunstenaar; daar wordt niet op geëxamineerd. Conservatoren van musea komen ook niet op de ledenlijst voor. Bij velen bestaat tegenwoordig een zekere huiver voor waardetoe-kening: daarmee worden de prijzen maar beïnvloed.

Wat het oordeel van een expert nu precies waard is, wordt bepaald door de markt, zegt Verkade. 'Kopers vragen er nu eenmaal om dat bijvoorbeeld een vroege Mondriaan door de expert Joop Joosten is gezien, of een Isaac Israëls door wijlen Joop van Roosmalen. Dát telt.' Dat een expert een

mistaxatie maakt, zoals mogelijk bij de Mondriaan het geval is geweest, of een rapport bij nader inzien aanpast, wat bij Ploeg-werken is gebeurd, zijn manoeuvres die bij de federatie niet veel verwondering wekken. Verkade, zelf als expert Moderne en hedendaagse kunst werkzaam bij Christie's: 'Het is nu eenmaal geen wiskunde. Aan de oevrecatalogus van Mondriaan is vijftien jaar gewerkt. Die was nog niet uit of de eerste omissies werden al gemeld. Het wordt pas zorgelijk als iemand zich in korte tijd vier of vijf keer vergist. Dat kun je je niet veroorloven. Veilinghuizen lopen grote financiële risico's. Als er iets mis blijkt met de aankoop, kunnen gedupeerden binnen een jaar hun geld terugkrijgen. Maar dat veilinghuizen die schade kunnen verhalen op de inbrenger, is nagenoeg uitgesloten.'

Dat de waarheid wel eens in het gedrang komt als er financiële belangen of prestige op het spel staan, zoals antropoloog Tromp suggereert, komt volgens Van Biemen en Verkade in de praktijk nauwelijks voor. Zeker, ze kennen de kwestie in het Haags Gemeentemuseum – 'maar dat is een zeer uitzonderlijk geval'. Een erecode – naar eer en geweten handelen – en een bewijs van goed gedrag zijn toereikend om de ethiek te bewaren. Verkade: 'Het komt er bij ons toch vooral op neer dat je verstand van zaken moet hebben. Sjoemelen met de werkelijkheid past daar niet in. Je bent zo snel weg. Iedereen kent elkaar in dit wereldje. Gelukkig is toeschrijven meestal niet zo moeilijk.'

Maar in De Lakenhal in Leiden is het nog niet zo eenvoudig een echtpaar te overtuigen: het landschap met een vaart van Louis Apol (1850-1936) is volgens expert Kleiweg de Zwaan geen Louis Apol. De gesponste blaadjes, die ondefinieerbare oever, dat bruggetje, nee, zo zou Apol het nooit hebben gedaan. De eigenaren protesteren. 'Het is van familie op familie gegaan. Het is van de schilder zelf gekocht.' Kleiweg wijkt niet. 'Het is zeer twijfelachtig.' Als ze enigszins verongelijkt het schilderij weer in een doek wikkelen, volgt zijn relativering. 'Het is maar een mening.'

Rob Gollin

Schilder Van Loenen weer vrijuit

De Volkskrant
[kunstkatern]

24 januari
2007

pagina 14

Amsterdam - Het Openbaar Ministerie in Assen hoeft de Beilense schilder Cor van Loenen niet te vervolgen voor het vervalsen van werken van de Groningse kunstenaarsgroep De Ploeg. Het hof in Leeuwarden meent dat er gebrek is aan wettig en overtuigend bewijs.

Een verzamelaar uit Groningen, Johan Meijering, had om vervolging gevraagd, nadat hij tien schilderijen van hem had gekocht, waarvan experts later vaststelden dat ze vals waren. Justitie in Assen zag eerder onvoldoende reden Van Loenen voor de rechter te dagen.

Het is de tweede keer dat de schilder ontkomt aan vervolging. Hij werd in 1992 opgepakt met de aantijging dat hij werken van Ploeg-schilder Jan Altink had vervalst en verspreid, maar werd drie jaar later wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken.

Verzamelaar Meijering reageert teleurgesteld. 'Ik voel me in de kou staan. Deze uitspraak is een vrijbrief voor oplichters.' De advocaat van Van Loenen, mr. L. Schönfeld, laat weten 'plezierig verrast' te zijn. Zijn cliënt heeft altijd volgehouden dat de schilderijen echt zijn.

“Het is de tweede keer dat de schilder ontkomt aan vervolging.”

“Verzamelaar Meijering reageert teleurgesteld. 'Ik voel me in de kou staan. Deze uitspraak is een vrijbrief voor oplichters'.”

Dit is een vrijbrief voor oplichters

Johan Meijering uit Groningen voert al jaren een juridische strijd over vervalste schilderijen van leden van De Ploeg. Deze week verloor hij een belangrijke slag. Volgens het gerechtshof in Leeuwarden heeft het Openbaar Ministerie in Assen in 2004 terecht besloten geen vervolging in te stellen van Cor van Loenen. Deze kunstschilder uit Holthe wordt door Meijering beticht van vervalsing en oplichting.

Johan Meijering

Teleurgesteld?

“Ik heb 2,5 jaar moeten wachten op deze uitspraak en alles gedaan om het hof van alle relevante informatie te voorzien. Van een nader onderzoek door justitie is mij niets gebleken. In mijn ogen heeft justitie zich er gemakkelijk vanaf gemaakt. Ik ben van mening, dat er in dit geval geen sprake is van rechtsbescherming, iets waar je als Nederlandse ingezetene toch van mag uitgaan.”

Volgens het hof is er onvoldoende bewijs om Van Loenen te vervolgen.

“Dat bestrijd ik. Ik heb een oproep gedaan verschillende experts te horen over valse Ploeg-kunst, maar dat verzoek is niet gehonoreerd.”

Joep van Ruiten

Dagblad van
het Noorden

25 januari
2007

pagina 15 en 19

www.
misdadjournalist.
nl

25 januari
2007

Dagboek van donderdag 25 januari 2007

Dit is een schilderij van Jan Altink. Nou en, zullen de meeste bezoekers denken, ik ken een Rembrandt, een Van Gogh, maar Altink? Zelf zit ik ook niet zo in de kunstwereld. Ik loop wel eens een museum binnen, maar als ik iets met schilderijen te maken heb is het meestal omdat ze gestolen of vervalst zijn.

De Volkskrant had gisteren een berichtje over Cor van Loenen uit Beilen. Het Hof in Leeuwarden oordeelde dat er gebrek aan wettig en overtuigend bewijs is dat hij de werken van de Groningse kunstenaarsgroep De Ploeg heeft vervalst. Een verzamelaar uit Groningen, Johan Meijering, had om vervolging gevraagd, nadat hij tien schilderijen van Van Loenen had gekocht, waarvan experts later vaststelden dat ze vals waren.

Het is de tweede keer dat de schilder ontkomt aan vervolging. Hij werd in 1992 opgepakt met de aantijging dat hij werken van Ploeg-schilder Jan Altink had vervalst en verspreid, maar werd drie jaar later wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken. Verzamelaar Meijering reageerde teleurgesteld. 'Ik voel me in de kou staan. Deze uitspraak is een vrijbrief voor oplichters.' Aldus de Volkskrant.

*“Over verfkwasten die hun haren verliezen,
maar waar je nog wel mee kunt strijken.”*

Volgens de advocaat van Van Loenen heeft zijn cliënt altijd volgehouden dat de schilderijen echt zijn.

Die Cor van Loenen. In februari 1994 was ik wat in het nieuws door het verschijnen van mijn eerste boek, 'De zwarte schapen van Oranje'. Radio Drenthe besteedde daar ook nogal aandacht aan, ik ben daar een paar keer geïnterviewd. Toen kreeg ik een telefoontje van de mij onbekende Cor van Loenen dat hij mijn boek had gelezen, of ik niet een boek over hem wilde maken. Hij voelde zich vals beschuldigd van het verkopen van nep-Altinks.

Ik ben een paar keer bij hem en zijn vrouw geweest, op een boerderij in Beilen. Het klonk mij wel interessant, van Loenen kon het mooi en gedetailleerd vertellen. Het eerste hoofdstuk was al klaar, toen zijn enthousiasme nogal bekoelde. Hij ging ervan uit dat ik zijn verhaal klakkeloos op zou schrijven, maar daarvoor waren er toch net iets te veel vraagtekens. Vooral de manier waarop hij de betreffende werkjes in ontvangst had genomen, bij een schimmige transactie met een bestelbusje in Amsterdam, leek mij aanleiding eens wat andere mensen te polsen. Om een lang verhaal (27 pagina's) kort te maken: het boek is er nooit gekomen en van Cor van Loenen had ik nooit meer iets gehoord. tot gisteren.

Er zijn van die spreekwoorden die je dan spontaan te binnen schieten. Over verfkwasten die hun haren verliezen, maar waar je nog wel mee kunt strijken. Of zoiets.

Hendrik Jan Korterink

Dé Krant
van Groningen

3e jaargang nr. 27,
7 februari
2007

pagina 5

Gedicht van de week

Johan Meijering

Organiseert, danst en slecht
kan niet tegen onrecht
is een vredelievende vent
droeg ooit de pet van hoofdagent
interesseert zich voor echte kunst
houd niet van jaloezie en afgunst
heeft een artistieke closethouder
draagt een engeltje op zijn schouder
is bekend tot in China
heeft wat met Nostalgía
verfoeid de ambtelijke molen
heeft nog nooit een idee gestolen
staat midden in het leven
en kan alleen maar geven

E. Filippus

Valse streken

“Er staat nergens dat het verboden is in valse schilderijen te handelen”, zegt kunstmakelaar en taxateur Auke van der Werff. Johan Meijering (foto) komt in actie. Het verhaal achter een praktijkgeval – de ‘Altink-affaire’ – dat 13 juni voor de rechter komt.

Johan Meijering
Foto: Reyer Boxem

Nieuwe Revu

nr. 22,
30 mei 2007

pagina 3

Valse kunst kan ongestraft worden verkocht

Niemand doet iets

Oud-politieman en voormalig kunstverzamelaar Johan L. Meijering (60) komt in het geweer tegen de handel in valse schilderijen. Zelf ging de Groninger voor 30.000 euro het schip in met ‘valse Altinks’.

“In Frankrijk worden valse schilderijen in beslag genomen en vernietigd, Nederland kent dat niet. Het is hier alleen verboden een valse handtekening te zetten, er staat nergens dat het verboden is in valse schilderijen te handelen. Dat is een leemte in de wet.” Kunstmakelaar en taxateur Auke van der Werff weet als geen ander wat er in Nederland aan schilderijen wordt verhandeld, maar de hoop dat er paal en perk wordt gesteld aan vervalsers heeft hij allang opgegeven: “Er zijn veel mensen geweest die zich hiermee hebben beziggehouden, maar men wil er niet aan.”

Zelf speelt hij een rol in de zogenaamde Altink-affaire: hij stelde voor de Beilense kunstschilder Cor van Loenen een taxatierapport op voor een

pagina 16 en 17

“Meneer Van Loenen heeft vanaf het begin lopen sjoemelen met mijn rapport.”

“Van Loenen kan geen goede verklaring geven voor de herkomst van de kunstwerken.”

paar schilderijen van de Groningse schilder Jan Altink. Van der Werff: “Ik had die dingen in eerste instantie gezien, ik dacht: er klopt iets niet, maar wat? Ik vertrouwde Van Loenen en heb tegen hem gezegd: ‘Ik maak voor de verzekering een voorlopig taxatierapport en we spreken af dat we binnen drie maanden met een aantal experts bij elkaar komen.’ Omdat het me toch niet lekker zat, heb ik eronder geschreven: ‘Niet voor juridische en commerciële doeleinden te gebruiken.’ Ik heb nooit meer iets van Van Loenen gehoord.

“Driekwart jaar later krijg ik een telefoontje: ‘Ik heb een schilderij van Altink, met een rapport van u erbij, dat komt bij meneer Van Loenen vandaan.’ Ik zeg: ‘Hoho, op dat rapport staat dat het niet voor commerciële en juridische doeleinden mag worden gebruikt.’ Dat stond er dus niet meer op, de beller had alleen een kopie. Meneer Van Loenen heeft vanaf het begin lopen sjoemelen met mijn rapport.”

De eerste Altink-affaire speelt in 1992: het Drentse kunstenaarsechtpaar Cor en Corrie van Loenen wordt verdacht van het vervalsen van schilderijen. Bij een veiling van Sotheby’s in Amsterdam worden op het laatste nippertje ‘valse Altinks’ teruggenomen. Er wordt een inval gedaan in de boerderij van Van Loenen, er worden 31 schilderijen in beslag genomen. Van Loenen kan geen goede verklaring geven voor de herkomst van de kunstwerken, maar justitie slaagt er niet in het bewijs te leveren dat Van Loenen niet te goeder trouw heeft aangekocht, of dat hij de betreffende werken zelf heeft geschilderd en er de naam Jan Altink onder heeft gezet. Twee door het Gerechtshof Amsterdam benoemde getuige-deskundigen verklaren onafhankelijk van elkaar dat 28 van de 31 in beslag genomen werken vals zijn. Niettemin loopt het met een sisser af: justitie krijgt het bewijs niet rond, Van Loenen krijgt de omstreden werken terug en hij ontvangt een schadevergoeding. De zaak heeft wel landelijke publiciteit getrokken met

“Twee door het Gerechtshof Amsterdam benoemde getuige-deskundigen verklaren onafhankelijk van elkaar dat 28 van de 31 in beslag genomen werken vals zijn.”

Meijering: “Ik voel me ontzettend gebruikt.”
Foto: Reyer Boxem

“Taxateur Auke van der Werff: ‘Die schilderijen zijn van Van Loenens hand, punt. Klaar, 100 procent. Hij is een pathologische leugenaar. Hij gelooft in zijn eigen leugens, die man is echt ziek. Daar kan hij niks aan doen, maar wat hij doet, dat mag niet. Er is geen mens die er nog aan twijfelt dat hij ze gemaakt heeft’.”

een pagina in De Telegraaf en regionaal sudderde het nog enkele maanden door, maar daar bleef het bij.

Het duurde bijna tien jaar voor er opnieuw een kwartje valt. In juni 2002 komt de Groningse kunstverzamelaar Johan Meijering erachter dat er iets mis is met schilderijen die hij van zijn goede vriend Cor van Loenen heeft gekocht. Meijering: “Ik wist niks van die eerste affaire. Ik had Van Loenen in 1997 leren kennen. Ik bewonderde hem als schilder, en als mens. We voerden diepzinnige gesprekken, we waren vrienden voor het leven, intimi. Ik voel me zo ontzettend gebruikt. Hij heeft – samen met zijn eega – precies het moment uitgezocht waarop hij dacht: nu is de kust veilig, nu kan ik met die Altinks op de proppen komen.”

Uiteindelijk gaat Meijering voor zón 30.000 euro het schip in. Alle tien van Van Loenen aangekochte werken blijken vals. Onafhankelijk van elkaar komen taxateurs tot die conclusie, maar bij justitie vangt Meijering bot. “De officier van justitie zei dat hij er ook wel van overtuigd is dat het om oplichting gaat, maar dat het laatste stukje technisch bewijs ontbreekt. Ze hebben er gewoon geen donder aan gedaan. En de politie zegt: ‘Het is een kwestie van budgetten en prioriteiten.’ Dat is een aantasting van mijn rechtsgevoel, een uitholling van ons rechtssysteem. In hoger beroep is de zaak geseponneerd. Het minste dat ze hadden kunnen doen was Auke van der Werff als getuige horen, maar zelfs die moeite hebben ze niet genomen.” Meijering laat het er niet bij zitten: hij heeft een civielrechtelijke procedure aangespannen waarin hij 150.000 euro eist: voor de tien valse werken, rente, buitengerechtigde kosten en emotionele schade. De zaak staat voor 13 juni op de agenda bij de rechtbank in Assen. Verder heeft Meijering een initiatiefgroep in het leven geroepen van zeven mensen die zich gaan inzetten voor de bestrijding van valse kunst. Er komt een stichting die diverse activiteiten aan het voorbereiden is met betrekking tot het

fenomeen ‘valse kunst’. Ook wordt er een fonds opgezet, waaraan Meijering zelf alvast een donatie heeft gedaan van 25.000 euro. “Laten we deze plaag stoppen, dat echtpaar uit Beilen is al vijftien jaar bezig, iedereen weet het, maar niemand doet iets.”

Jan Altink en De Ploeg

Jan Altink (1885-1971) uit Groningen was een veelzijdige schilder uit het Hollandse expressionisme. In 1918 stond hij aan de wieg van de Groningse kunstenaarsgroep De Ploeg, die nog altijd bestaat. Het expressionisme van De Ploeg had internationale allure. De bloeitijd van De Ploeg was van 1921 tot 1930.

Cor van Loenen schildert in de stijl van Altink. Auke van der Werff: “Het vervelende met Altink is dat hij een sterke periode heeft gehad, maar ook een hele periode waarin hij uitermate zwak werk heeft afgeleverd. Sommige dingen die Van Loenen heeft gemaakt zijn beter dan een slechte Jan Altink, maar ze zijn gewoon niet echt.”

“Hij heeft – samen met zijn eega – precies het moment uitgezocht waarop hij dacht: ‘Nu is de kust veilig, nu kan ik met die Altinks op de proppen komen’.”

Van Loenen: ‘Over vals gesproken!’

“Auke van der Werff kende hoge waarden toe aan de schilderijen. Het ging niet om een voorlopig taxatierapport”, zegt Cor van Loenen. “Van der Werff zegt dat hij ervan overtuigd is dat het voor 100 procent om valse werken gaat nota bene door mij geschilderd. Over vals gesproken! Dat mijn stijl van schilderen in sommige opzichten raakvlakken heeft met het werk van enkele Ploeg-schilders zoals sommigen beweren, wil niet zeggen dat de omstreden schilderijen van mijn hand zijn. Het Gerechtelijk Laboratorium in Rijswijk heeft geen aanwijzingen verkregen dat de schilderijen uit de eerste ‘Altink-affaire’ vals waren. De zogenaamde deskundigen onderbouwen hun mening niet met steekhoudende argumenten.

Volgens experts is dit schilderij, Gronings dorp, niet van Jan Altink, zoals de handtekening vermeldt, maar van de hand van Cor van Loenen.

“De rechtbank in Assen zegt in een tussenvonnis dat ik de stellingen van de deskundigen, betreffende de valsheid van de schilderijen gemotiveerd heb betwist. Johan Meijering voelt zich in het nauw gedreven doordat zijn klachten bij het gerechtshof in Leeuwarden niet ontvankelijk zijn verklaard, hij probeert nu op slinkse wijze de publiciteit te beïnvloeden door een onjuiste voorstelling van zaken te geven.

Meijering heeft de bewuste tien schilderijen op eigen initiatief laten opknappen en met positieve taxaties doorverkocht, met 50 000 euro winst. “Mijn conclusie: onafhankelijk van elkaar hebben beëdigde taxateurs unaniem de bewuste schilderijen goed bevonden zolang ze niet wisten dat de werken uit de collectie van Van Loenen afkomstig waren.”

Taxateur Auke van der Werff: “Die schilderijen zijn van Van Loenens hand, punt. Klaar, 100 procent. Hij is een pathologische leugenaar. Hij gelooft in zijn eigen leugens, die man is echt ziek. Daar kan hij niks aan doen, maar wat hij doet, dat mag niet. Er is geen mens die er nog aan twijfelt dat hij ze gemaakt heeft.”

Hendrik Jan Kortering

ACCENT - PLOEG SCHILDERIJEN

‘Vals’ zeggen kunstexperts, maar de rechter twijfelt

Amsterdam - Kunstverzamelaar Johan Meijering uit Groningen was ervan overtuigd dat het een gelopen koers was: zeker vijf experts verklaarden zwart op wit dat de tien werken van de Groningse kunstenaarsgroep De Ploeg die hij in 1999 had gekocht van schilder Cor van Loenen, vals waren. Hij ging zijn gelijk halen. Hij stuurde aan op een veroordeling wegens oplichting en valsheid in geschrifte en een schadeloosstelling.

Maar Meijering staat met lege handen. Justitie ging al eerder niet over tot vervolging: er was geen overtuigend bewijs dat de schilderijen niet van Altink, Dijkstra en Wiegers zijn. En nu ligt er ook een vonnis van de civiele rechtbank in Assen: Van Loenen hoeft Meijering geen cent te betalen. Motivering: de rapporten van de experts zijn ‘onvoldoende helder en consistent’. Ze roepen weliswaar ‘twijfel op over de authenticiteit’, maar ‘niet voor juist kan worden gehouden dat de werken daadwerkelijk vals zijn’. Van Loenen, die begin jaren negentig ook in opspraak was wegens het vervalsen van Altinks, maar wegens gebrek aan bewijs vrijuit ging, heeft altijd volgehouden dat de werken authentiek zijn.

Meijering is verbijsterd. ‘Hier wordt de integriteit van deskundigen betwist. Ze kwamen onafhankelijk van elkaar tot hetzelfde oordeel.’ De door de rechtbank benoemde expert C. Buijsert van het Venduhuis in Utrecht heeft gemengde gevoelens bij het vonnis. ‘Zeker met moderne kunst is het lastig heel precies aan te wijzen waarom iets niet in orde is. Een rechtbank verlangt dat wel.’ Hij stelde in zijn rapportage vast dat ‘de daadkracht, de bezieling’ van de kunstenaars ontbrak. Is hij er nog steeds van overtuigd dat de schilderijen niet deugen? ‘Natuurlijk zijn ze vals.’

Meijering: ‘Ik zou met dit vonnis de vlag kunnen uitsteken. Hoera, ik heb toch echte Ploeg-schilderijen! Niemand die dat gelooft, natuurlijk.’ Hij gaat in hoger beroep.

Rob Gollin

De Volkskrant

13 februari
2008

Kunstbijlage
pagina 14

Dagblad van
het Noorden

16 februari
2008

pagina 23
[cultuur]

‘Bizar’ vonnis maakt vals Ploeg-werk echt

Groningen – Bizar. Zo omschrijft Han Steenbruggen het vonnis van de rechtbank in Assen. Dat promoveert tien schilderijen, in het bezit van de Groningse verzamelaar Johan Meijering, tot onvervalst Ploegwerk. Steenbruggen, groot kenner van De Ploeg bij het Groninger Museum en binnenkort directeur van museum Belvédère in Heerenveen, vindt het vooral ‘bizar’ dat de rechtbank het oordeel van deskundigen negeert.

“De Utrechter Cor Buijsert, door de rechtbank als onafhankelijke deskundige ingeschakeld, heeft vastgesteld dat de werken vals zijn. Dat de rechtbank ze dan toch tot ‘echt’ bestempelt is moeilijk te bevatten.”

Steenbruggen had eerder al aangegeven dat er niks echts te ontdekken viel aan de doeken, net als Sibbele Ongering en Richard ter Borg, Groningse kenners en handelaren. “Je ziet het in één oogopslag”, zegt Ter Borg. “Dit is geen schilderen maar vakkenvullen. Je voelt er geen enkele emotie bij.”

Steenbruggen vreest dat deze uitspraak aantoonde dat vervalsen in Nederland lastig is uit te bannen. “Je moet hier zo’n beetje iemand op heterdaad betrappen als hij zijn handtekening onder een schilderij zet. Met technisch onderzoek waren de vervalsingen simpel te ontladen geweest. Het is misschien moeilijk aan te tonen wie de vervalser is, niet dat het vervalsingen zijn.”

De ‘bizarre’ uitspraak past helemaal in de lijn der gebeurtenissen. Eigenaar Meijering wilde immers zélf dat de kunstwerken het predicaat ‘vals’ kregen opgespeld. Hij had de doeken gekocht van schilder/handelaar Cor van Loenen en doorverkocht aan zakenman Henk Koop, waarna werd vastgesteld dat er geen Ploeg-kwast aan te pas was gekomen. Meijering wilde zijn geld terug van Van Loenen, maar die houdt tot de dag van vandaag vol dat het werk authentiek is; Dus moest Meijering de valsheid via een vonnis laten bekrachtigen.

Dat is vooralsnog mislukt. “Maar ik ga in hoger beroep! Dit is een aanfluiting voor de rechtstaat!”, zegt Meijering. “Ik zou blij moeten zijn, omdat ik officieel nu echte Ploeg-schilderijen bezit. Maar het slaat nergens op.” Het gaat om € 150.000. Mocht hij dat geld in hoger beroep alsnog terugwinnen, dan gaat het naar de rekening van kinderrechtenorganisatie Terre Des Hommes.

Eric Nederkoorn

ACHTERGROND — TIEN PLOEGSCHILDERIJEN, VALS OF ECHT:
SCHILDER COR VAN LOENEN VERSUS ALLE EXPERTS

Een tegen allen, allen tegen een

Kunstschilder/-handelaar Cor van Loenen uit Beilen staat nog steeds op punten voor. Tien Ploegschilderijen die hij verkocht, zijn door de rechter als ‘echt’ aangemerkt. De experts vielen van hun stoel. Maar die experts zitten er, al dan niet bewust, collectief naast, vindt Van Loenen. Typisch geval van eerlijk duurt ’t langst.

Groningen - De Beiler kunstschilder/-handelaar Cor van Loenen voelt zich gesterkt door de recente uitspraak van de rechtbank in Assen, waarin tien schilderijen van De Ploeg die hij verkocht niet als vals worden aangemerkt.

‘Beëdigde kunsttaxateurs, beëdigde kunstveilinghouders en andere deskundigen zouden er goed aan doen voorzigtiger hun oordeel te formuleren’, reageert Van Loenen.

Hij doelt in eerste instantie op expert Cor Buijsert van het Vendhuis Utrecht. De rechtbank schakelde hem in als onafhankelijk waarnemer maar negeerde vervolgens zijn - ‘vals!’ - oordeel. Verder haalt hij uit naar bij voorbeeld taxateur en makelaar Auke van der Werff; naar Han Steenbruggen, Ploegdeskundige van het Groninger Museum en net gepromoveerd op Ploegkunstenaar Wobbe Alkema; naar Frank Buunk, taxateur te Ede; naar Johan van den Hende, taxateur te Haren, alsmede naar Richard Ter Borg en Sibbele Ongering, Groningse kunsthandelaren en Ploegkenners.

Het is, kortom, een heel gezelschap dat Van Loenen er van langs geeft. Vanzelfsprekend weerklonk uit deze hoek hooglijke verbazing over de uitspraak van de rechtbank. Zij allen weten voor zichzelf en voor elkaar dat de betreffende doeken van Dijkstra, Altink en Wiegers honderd procent vals zijn. Kunstverzamelaar Johan - ‘dit is een schande voor de Nederlandse rechtsstaat’ - Meijering uit Groningen zit nu in zijn maag met zijn handeltje van tien schilderijen, die officieel ‘echt’ zijn, maar die tot de rommelzolder zijn veroordeeld. Daar gaat niemand verder zijn handen nog

Dagblad van
het Noorden

22 februari
2008

pagina 7
[cultuur]

“De experts vielen van hun stoel.”

*“Er werd naar hartelust
op los geëxperimenteerd.”*

aan branden. Niks 15.000 euro voor zo'n doek: artistieke waarde nul, decoratiewaarde 75 euro, heet het vooralsnog buiten de rechtbank. Dat gaat richting het zigeunermeisje en de ministeck-zeeman.

Van Loenen wacht het hoger beroep dat eigenaar Meijering ('Ik ben gestopt met kunst, ik heb mijn buik er vol van') heeft aangekondigd vol vertrouwen af. Hij werd midden jaren negentig al eens vrijgesproken als de vermeende producent van valse Altinks, en hij gaat er vanuit dat het Gerechtshof in Leeuwarden ook dit keer zijn visie weer zal (h)erkennen. Volgens Van Loenen papegaaien de kenners elkaar na, om niet bij elkaar en in de rest van de 'grote' kunstwereld uit de toon te vallen, uit commerciële overwegingen.

'Immers, wiens brood men eet...' Hij vindt dat hijzelf middels uitgebreide documentatie heeft aangetoond dat Ploegschilders gedurende hun leven zeer uiteenlopende technieken gebruikten, en dat de expert die zich focust op één techniek er al snel naast zit zodra hij echt van vals dient te onderscheiden. 'Ze experimenteerden er naar hartenlust op los.'

Van Loenen oordeelt dat van Han Steenbruggen, die in mei aantreedt als directeur van Museum Belvédère in Heerenveen, ronduit blunderde.

'Hij verklaarde dat Jan Altink niet met een paletmes schilderde.' Steenbruggen: 'Hij heeft wel gelijk dat Altink een paletmes gebruikte, maar niet voor een heel schilderij en zo heb ik 't ook gezegd.' De Groningse Ploeg-expert is de zaak inmiddels wel een tikkeltje zat.

'Wat moet ik nog met deze flauwekul? Veel zin om uitgebreid te reageren op de 'deskundigheid' van de heer Van Loenen heb ik niet. Ik ken de beste man niet eens. Wel weet ik dat de tien bewuste werken absoluut niet van de hand van de vermeende Ploegers zijn. De unanimiteit in alle oordelen van erkende experts wijzen onomstotelijk in die richting. Als de heer Van Loenen anders oordeelt, móet het wel zo zijn dat zijn reactie voortkomt uit persoonlijk belang, want ik acht zijn oog scherper dan hij nu laat voorkomen. Uiteindelijk, beste meneer Van Loenen, komt het in deze kwestie niet aan op verschil van deskundig inzicht, maar op eerlijkheid.'

Los van de weeïge smaak die Steenbruggen inmiddels bij de Meijering/Van Loenen-strijd proeft, wacht ook hij benieuwd het oordeel van het Hof

af. 'Ik hoop dat de experts daar ter plekke hun zegje kunnen doen en dat het niet alleen blijft bij schriftelijke bijdragen. Tot nu toe is dat achterwege gebleven. Dat zal heel veel duidelijkheid scheppen.' In elk geval tot die tijd staat Van Loenen nog op punten voor. Plus de anderhalve ton die Meijering voor de werken aftikte.

Vonnis rechtbank diskwalificeert deskundigen

Het Gerechtshof in Leeuwarden mag zich straks in het hoger beroep buigen over de vraag: hoe deskundig zijn de kunstexperts? De rechtbank in Assen vond in elk geval dat het rapport van de ingeschakelde Utrechtse expert Cor Buijsert te summier gemotiveerd was. In het vonnis valt ook te lezen dat Han Steenbruggen, die de Ploegschilderijen als honderd procent vals beschouwt, 'niet over de vereiste deskundigheid' beschikt. Althans, dat Cor van Loenen dit aannemelijk heeft gemaakt. Han Steenbruggen is erkend Ploegexpert. Erkend ook door de universiteit: hij is onlangs gepromoveerd op het werk van de Ploegconstructivist Wobbe Alkema. De rechtbank vindt dat de overlegde rapporten weliswaar twijfels oproepen, 'echter op basis van die rapporten kan niet voor juist worden gehouden dat de schilderijen vals / niet authentiek zijn'. De rapporten zijn 'onvoldoende helder en consistent gemotiveerd om die conclusie te kunnen dragen'.

Dat gaat niet alleen om de weerslag van de bevindingen van Buijsert en om die van Steenbruggen, maar ook om de conclusies van de Groningse kenners Sibbele Ongering en Richard ter Borg, die hun mening lieten aansluiten bij die van Steenbruggen en dat niet verder motiveerden. De Groninger Johan Meijering, die zo de rechtszaak verloor, noemt met name het oordeel over Steenbruggen 'een belediging'.

Eric Nederkoorn

Dagblad van
het Noorden

12 juni
2010

pagina 1

Nieuw deel in vervalsingssoap

Groningen–Meteendoosvleigenhandigopgestelde‘onderzoeksverslagen’ gaat Johan Meijering woensdag naar het Gerechtshof in Leeuwarden. De tango- en kunstliefhebber uit Groningen stelt dat hij is opgelicht door kunstschilder Cor van Loenen uit het Drentse Holthe. Twaalf experts geven Meijering gelijk. Van Loenen zou hem in 1999 vervalste schilderijen van Ploeg-kunstenaars hebben verkocht.

pagina 10

ACHTERGROND – *BEROEP PLOEG-ZAAK*

Schimmenspel rond De Ploeg

- Johan Meijering zet juridische kruistocht voort
- Inzet is vijf ‘valse’ schilderijen van Groninger Ploegers
- Drentse kunstenaar Van Loenen hekelt bevindingen experts

Groningen - Is Johan Meijering opgelicht met vijf door Cor van Loenen vervalste schilderijen? Wist hij, toen hij de schilderijen ruim tien jaar geleden kocht, echt niks van de niet geheel loepzuivere en in de pers breed uitgemeten reputatie van ‘huisvriend’ Van Loenen uit Holthe? Wilde hij de werken voor een prikkie opkopen om ze voor het drievoudige door te leveren aan de bouwer die zijn tangosalon aan de Nieuwe Boteringestraat onder handen nam?

Die vragen blijven rondspoken na lezing van een doos vol door Meijering eigenhandig opgestelde ‘onderzoeksverslagen’ die de Stadjer woensdag inbrengt in het hoger beroep dat hij heeft ingesteld in een civiele zaak rond vijf schilderijen die hij in 1999 van Van Loenen kocht.

Al met al twaalf kunstexperts verklaren dat de vijf schilderijen die Meijering kocht van Van Loenen, vals zijn. Punt is alleen dat Van Loenen tijdens de civiele zaak die Meijering heeft aangespannen in eerste aanleg al gehakt maakte van de bevindingen van experts. De rechter in Assen kon een flink eind mee gaan in de argumenten van Van Loenen.

De experts spraken elkaar (of zichzelf) tegen. Ze onderbouwden hun bevindingen nauwelijks, vond de rechter. Een expert had zelfs een doek

eerst goedgekeurd, maar trok die goedkeuring in nadat duidelijk werd dat het doek afkomstig was van Van Loenen. Dat deze expert zijn oordeel herzag, is te verklaren. Van Loenen is namelijk niet onomstreden in de kunstwereld. Om het voorzichtig uit te drukken. Begin jaren ’90 zat hij enkele dagen vast op verdenking van het vervalsen van enkele werken van de bekende Ploeg-schilder Jan Altink. De Groninger Ploeg-deskundige Cees Hofsteenge was één van de experts die toen al zei dat de doeken ‘niet goed’ (lees: vals) waren.

Van Loenen had destijds de schijn nogal tegen: de doeken waren dubieus en de afkomst van de doeken was schimmig. Maar tot een veroordeling kwam het niet. Gebrek aan bewijs, oordeelde de rechter. Van Loenen kreeg een schadevergoeding. Sindsdien lijkt de kunsthandel huiverig om Ploeg-werk af te nemen dat met hem in verband kan worden gebracht.

Overigens is Van Loenen niet de enige die de schijn tegen heeft. Van Loenen zegt dat Meijering wel degelijk wist van zijn reputatie en dat hij schilderijen voor een prikkie wilde kopen om ze goed door te verkopen.

Meijering betaalde in 1999 al met al 23.000 euro voor tien schilderijen. In die tijd was Meijering ook druk doende met Tangosalon La Pasión aan de Nieuwe Boteringestraat. Het werd ingrijpend verbouwd door Geveke, het aannemersbedrijf dat onderdeel is van Koop Holding BV. Meijering, sinds jaar en dag druk met allerlei creatieve projecten, kwam in die periode voor een liquiditeitsprobleem te staan.

In 2001, twee jaar na aankoop van de omstreden doeken, leverde Meijering deze Ploeg-werken voor het drievoudige door aan Koop Holding BV. Dat scheelde (aanzienlijk) op de verbouwingsnota. Bij Koop kwamen ze al snel van een koude kermis thuis. Ploeg-deskundige Han Steenbruggen stelde dat de doeken ‘niet goed’ waren. Meijering heeft de omstreden doeken teruggenomen en Koop gecompenseerd met andere, wel getaxeerde werken uit zijn collectie, ter waarde van ruim 75.000 euro...

VRAAG & ANTWOORD – JOHAN MEIJERING

‘Ik had er geen zak verstand van’

- Meijering: ‘Ik wist niks van het verleden van Cor van Loenen’

Wist u, toen u in 1999 de schilderijen kocht, niet van het verleden van Van Loenen?

“Toen de eerste Altink-affaire met Van Loenen speelde, ging mijn relatie onverwacht stuk. Ik woonde buiten de stad, anti-kraak. Geen radio, geen televisie, geen krant. Ik wist helemaal niks van die zaak, ik zweer het je.”

Jullie waren vrienden. Heeft hij nooit wat verteld?

“Jawel, maar dat was een heel zielig verhaal. En ik geloofde hem.”

Waarom hebt u de schilderijen niet laten beoordelen voordat u betaalde?

“Ik was daar niet mee bezig, ik had er ook geen zak verstand van.”

Johan Meijering

U verzamelde toch kunst?

“Ik kocht gewoon wat ik leuk vond. Achteraf, als je zulke dingen koopt, voor zulke bedragen, had ik dat wel moeten doen.”

U hebt zelf geprobeerd de schilderijen aan Koop te verkopen. Is dat niet vreemd?

“Nee, want ik was volledig te goeder trouw. Pas toen Koop ze aan Han Steenbruggen liet zien, werd duidelijk dat ze vals waren. Ik heb de schilderijen teruggenomen.”

Kan het ook zijn dat deskundigen hun vingers niet willen branden door een schilderij als ‘goed’ aan te wijzen, omdat ze weten dat ze via Van Loenen bij u terecht zijn gekomen?

“Nee, dat houd ik voor onmogelijk. Als dat zo zou zijn, dan kunnen we de hele kunsthandel wel opdoeken. Je kunt het ook omdraaien. Laat Van Loenen nou eens bewijzen dat ze echt zijn.”

‘Twijfel over kundigheid van experts’

Groningen - Van Loenen plaatst vraagtekens bij de vakbekwaamheid en inhoudelijkheid van taxateurs, zo blijkt uit het enige persbericht dat zijn website telt.

Hij hekelt het gebrek aan feitelijke onderbouwing van de experts die in de eerste ronde van de door Meijering aangespannen procedure aan het woord kwamen. ‘Zij kwamen niet verder dan terminologie als “de doeken hebben geen Ploeg-uitstraling” en “fingerspitzengefühl zegt ons dat de doeken vals zijn”’.

‘Subjectieve gevoelens als ‘uitstraling’, ‘daadkracht’ en ‘fingerspitzengefühl’ laten zich slecht of in het geheel niet rijmen met ervaring, kennis, techniek en deskundigheid, aldus Van Loenen op zijn website. Wat het beoordelen van de Ploeg-werken verder bemoeilijkt is dat de schilders hun hele leven hebben geëxperimenteerd, aldus Van Loenen.

Bram Hulzebos

Dagblad van
het Noorden

17 juni
2010

pagina 42

Oplopende emoties bij rechter

- Ruzie om 'valse' Ploegwerken
- Van Loenen: Experts hebben deze doeken vals gemaákt!

Groningen - Jeanet Zwaneveld ontploft na afloop van de zitting in het Gerechtshof te Leeuwarden. Voorin de zaal staan vijf schilderijen van Jan Altink. Twee zijn van haar geweest, stelt ze. Woedend wijst ze naar de Drentse kunstschilder Cor van Loenen: "Waar heb jij die schilderijen vandaan?!" "Mevrouw Zwaneveld, dat is niet relevant", antwoordt Van Loenen. "Waar het vandaag om gaat is de vraag of deze schilderijen authentiek zijn."

Daarin heeft Van Loenen gelijk. Gisteren diende in Leeuwarden een door de kunstverzamelaar Johan Meijering uit Groningen aangespannen hoger beroep. Eind vorige eeuw kocht Meijering tien Ploeg-werken van Van Loenen voor 23.000 euro. Toen hij de werken twee jaar later voor het drievoudige doorleverde aan Koop Holding BV bleken de doeken vals. Meijering moest de doeken terugnemen, voelt zich nog steeds genept en eist ontbinding van het koopcontract.

Van Loenen meent echter dat Meijering boter op zijn hoofd heeft. De reputatie van de kunstenaar uit Holthe was (en is) namelijk besmet en Meijering wist dat; stelt Van Loenen. Begin jaren '90 werd Van Loenen verdacht van het vervalsen van een Altink. De zaak is nooit rondgekomen, maar de Ploeg-werken die Van Loenen in zijn bezit had, raakte hij aan de straatstenen niet kwijt.

Zodra taxateurs in de gaten kregen dat ze van Van Loenen afkomstig waren, verklaarden ze de werken vals. In een aantal gevallen taxeerden experts Ploegwerken voor hoge bedragen om die taxatie schielijk in te trekken zodra ze hoorden dat ze van Van Loenen afkomstig waren. Van Loenen: "De experts hebben deze doeken vals gemaakt. Ik heb ze niet vervalst. Echt niet." Meijering heeft tien Ploegdeskundigen gevraagd om vijf van de Altinks die hij van Van Loenen kocht, te beoordelen. Allemaal kwamen de experts tot de conclusie dat ze vals zijn.

Wat wil helpen bij de beoordeling van een schilderij, is kennis over de herkomst. Van Loenen houdt echter daarover de kaken op elkaar. "Als ik dat vertel, is die handelaar meteen ook besmet."

Jeanet Zwaneveld is er van overtuigd dat twee van de werken afkomstig zijn uit een omvangrijke collectie die zij en wijlen haar man Desi ooit verkochten. De kopers claimden echter de doeken niet te hebben ontvangen. De Zwanevelds konden fluiten naar hun geld, maar ook naar de schilderijen die sindsdien onvindbaar zijn. Twee exemplaren duiken nu op in Leeuwarden. Weduwe Zwaneveld wil weten hoe Van Loenen er aan kwam voordat hij ze aan Meijering verkocht. De rechter doet in augustus uitspraak.

Bram Hulzebos

"Waar heb jij die schilderijen vandaan?!"

Dagblad van
het Noorden

21 juli
2010

pagina 3

Justitie zoekt kunstexpert

- Openbaar ministerie duikt in vermeende Ploeg-vervalsingen

Assen/Groningen – Het openbaar ministerie in Assen is op zoek naar een expert die de echtheid kan vaststellen van een aantal schilderijen uit de collectie van de Groninger Johan Meijering.

Eind vorige eeuw kocht Meijering tien Ploegwerken van de Drentse schilder en verzamelaar Cor van Loenen voor 23.000 euro.

Toen hij de werken twee jaar later doorleverde bleken de doeken vals. Meijering moest de doeken terugnemen, en eist in een civiele procedure ontbinding van het koopcontract. Daarnaast deed hij aangifte.

Daarom is justitie nu op zoek naar een expert die de echtheid kan bepalen van de door Meijering gekochte doeken. Justitie zoekt een expert die zich nog niet eerder over de doeken heeft gebogen. Dat valt nog niet mee, want de afgelopen jaren heeft al een groot aantal kunstkenner naar de omstreden doeken gekeken. Begin jaren '90 werd Van Loenen verdacht van het vervalsen van een Altink, maar die zaak is nooit rondgekomen.

Bram Hulzenbos

Koper moet bewijzen dat schilderijen vals zijn

Leeuwarden, 28 september 2010 - Het hof heeft beslist dat de koper van vijf schilderijen van de kunstenaarsgroep 'De Ploeg' moet bewijzen dat die doeken vals zijn.

De koper had bij de rechtbank terugbetaling gevorderd van de koopsom van in totaal tien schilderijen die als echte 'Ploegschilderijen' waren verkocht. Het zou voornamelijk gaan om doeken van de hand van Altink en Dijkstra.

De deskundigen die de koper had ingeschakeld, en de door de rechtbank ingeschakelde deskundige waren van oordeel dat alle tien schilderijen vals zijn. De rechtbank wilde dat oordeel niet overnemen. De koper heeft zich daarna in hoger beroep tot het gerechtshof te Leeuwarden gewend. Inmiddels heeft hij zijn vordering met betrekking tot vijf van de tien schilderijen laten vallen.

Ook het hof twijfelt over het oordeel van de deskundigen, omdat hun rapporten te weinig specifiek en te algemeen zijn. Het feit dat het geschil inmiddels is beperkt tot vijf van de tien schilderijen, heeft die twijfels nog doen toenemen. De overige vijf schilderijen werden immers in eerste aanleg door de koper en de deskundigen ook als vervalsingen aangemerkt.

De koper zal nu met getuigen moeten bewijzen dat de vijf doeken waar nog over wordt geprocedeerd inderdaad vervalst zijn.

Tussenvonnis

Gerechtshof
Leeuwarden

LJ Nummer
BN8476

28 september
2010

“Het hof heeft beslist dat de koper van vijf schilderijen van de kunstenaarsgroep ‘De Ploeg’ moet bewijzen dat die doeken vals zijn.”

Dagblad van
het Noorden

30 september
2010

pagina 29

Kunstrel: 1-0 voor van Loenen

- Johan Meijering moet bewijzen dat hij ‘valse’ werken kocht
- Gerechtshof wil deskundigen zelf doorzagen

Groningen - In de juridische rel rond tien vermeende valse schilderijen van de Groningse kunstkring De Ploeg, is het 1-0 voor de Drentse schilder en verzamelaar Cor van Loenen. Het Gerechtshof in Leeuwarden gaat niet mee in de claim van de Groningse kunstverzamelaar Johan Meijering dat de door hem van Van Loenen gekochte Ploegschilderijen vals zouden zijn.

Meijering kocht de doeken eind jaren negentig voor 23.000 euro. Toen hij ze een paar jaar later voor het drievoudige door wilde leveren aan Koop Holding bv, bleken de doeken vals. Meijering moest de doeken terugnemen, voelt zich nog steeds genept en wil zijn geld terug.

De verklaringen van een trits deskundigen die de stelling van Meijering ondersteunen dat de doeken vals zijn, kunnen het hof niet overtuigen. Hun bevindingen zijn ‘te weinig specifiek en te algemeen van strekking’, aldus het hof. Van Loenen heeft ‘uitvoerig gedocumenteerd uiteengezet dat en waarom de bevindingen van de deskundigen niet juist zijn’.

Aanvankelijk beweerde Meijering dat tien schilderijen niet goed zouden zijn. Van vijf van deze tien liggen echter ook (soms later weer ingetrokken) verklaringen van echtheid. Daarom bracht Meijering zijn claim terug tot vijf werken, waarover geen verschil van inzicht zou zijn onder de deskundigen. Daarmee heeft Meijering de twijfel bij het hof over de juistheid van het oordeel van die deskundigen ‘eerder doen toe- dan afnemen’.

Het hof nodigt Meijering uit met aanvullend bewijs te komen. Dit bewijs mag hij presenteren tijdens een zitting in het Gerechtshof te Leeuwarden, waarbij ook deskundigen uitgenodigd kunnen worden. De zitting zal naar verwachting voor het eind van dit jaar plaatshebben.

Bram Hulzebos

REPORTAGE - OMSTREDEN ALTINKS

Ploeg-kenners willen rechtszaak mijden

- Deskundigen haken een voor een af in rechtszaak over vermeende valse Altinks

Groningen - “Het is een vreemde zaak, dat kunt u wel zeggen, ja.”

Cees Hofsteenge, galeriehouder en kenner van de Groningse kunststroming De Ploeg, wil ‘helemaal niets’ kwijt over de affaire rond de tien vermeende valse Altinks die Stadler Johan Meijering kocht van schilder Cor van Loenen uit Holthe.

Meijering kocht de doeken eind jaren negentig voor - omgerekend - 23.000 euro. Toen hij ze een paar jaar later voor het drievoudige wilde doorleveren aan Koop Holding bv, bleken de doeken vals en moest hij de doeken terugnemen. Meijering voelt zich nog steeds genept en wil zijn geld terug.

Wat de zaak vreemd maakt, hoewel Hofsteenge daar niks over zegt, is dat 23.000 euro voor tien Altinks ook eind jaren ’90 al weinig geld was. Wat de zaak nog vreemder maakt, is dat de reputatie van verkoper Cor van Loenen al omstreden was omdat hij begin jaren ’90 in verband was gebracht met het vervalsen van Ploeg-werk.

Eerder konden de schriftelijke verklaringen van een trits deskundigen over de vermeende valsheid van de doeken het Gerechtshof niet overtuigen. Meijering wil nu zijn gelijk bewijzen door zeven deskundigen te laten verhoren door het Gerechtshof in Leeuwarden. Hofsteenge stond aanvankelijk ook op de lijst met deskundigen. “Maar ik heb hem gevraagd mij van de lijst te verwijderen”, zegt Hofsteenge.

Navraag leert echter dat Hofsteenge niet de enige deskundige is die niet wil praten. Zo prijkt op de lijst die Meijering heeft verspreid de naam van professor Henk van Os. Die staat niet te springen. “Ik heb er helemaal geen zin in. En nee, ik heb ook geen zin om zin te maken. Er zijn in Groningen genoeg mensen die wat over de doeken kunnen zeggen.”

Auke van der Werff beëdigd taxateur en Ploeg-deskundige, steunt Meijering, maar hij is niet van plan om naar het Gerechtshof in Leeuwarden af te reizen. “Ik ben 67.1k heb geen zin om me op mijn oude dag met dit soort zaken bezig te houden. Zo lang de wetgeving in Nederland op het

Dagblad van
het Noorden

6 november
2010

pagina 10

Steenbruggen

Van den Hende

Van Os

punt van kunstvervalsen te kort schiet, heeft het ook helemaal geen zin.” Van der Werff heeft ooit een gunstig ‘voorlopig’ taxatierapport opgesteld van twee omstreden doeken. “Maar het was voorlopig”, stelt Van der Werff, die zegt ook toen al te hebben getwijfeld aan de echtheid.

Van der Werff is niet de enige deskundige die een positieve taxatie heeft ingetrokken. De Harense taxateur en kunstmakelaar Johan van den Hende, die eveneens wordt opgeroepen, maakte hetzelfde mee. Hij keurde een schilderij van Ploeg-schilder Johan Dijkstra goed, maar trok deze verklaring schielijk in toen bleek dat het doek afkomstig was van Van Loenen. Galeriehoudster Renée Smithuis stelde naar eigen zeggen begin jaren '90 al vast dat door Van Loenen aangeboden Ploegwerk vals was. Ze heeft daar overigens destijds niets van gezegd. “Ik wilde niet de bringer van het slechte nieuws zijn.” Ze komt graag getuigen.

Hetzelfde geldt voor Ploeg-kenner Han Steenbruggen. “Het is mij er niet om te doen om Cor van Loenen aan het kruis te nagelen. Ik vind wel dat ik, als kenner van Ploeg-werk, moet zeggen of een doek wel of niet goed is.”

Zin maken

Het zit er dik in dat de deskundigen die geen zin hebben om te getuigen in de vervalsingzaak, zin moeten maken. “Ik zal het eens met de heren bespreken”, zegt Patrick Koers, advocaat van Meijering. In het uiterste geval kunnen deskundigen gedwongen worden te getuigen.

Bram Hulzebos

De Tweede Altink-affaire:

Schimmige vervalsings- en oplichtingszaak rond kunst van De Ploeg

Wat wanneer je als particuliere verzamelaar voor veel geld een schilderij hebt gekocht dat later vals blijkt te zijn? Vraag je bij de verkoper je geld terug? En wat als de verkoper van niks wil weten, schakel je dan een advocaat in en stap je vervolgens naar de rechtbank? Doe je aangifte bij de politie? Dan kom je erachter dat het Nederlandse rechtssysteem worstelt met een ingewikkelde materie als de echtheidswaarde van kunst. Voor rechters en officieren van justitie is het ingewikkeld een oordeel te vellen of een kunstwerk echt of vals is. En veel kunstkenner en -handelaren vrezen voor hun reputatie bij de beoordeling van schilderijen in een rechtszaak. Het is misschien wel niet vreemd dat sommige mensen het stilhouden en proberen het kunstwerk als echt door te verkopen. Valse kunst is en blijft een heikel punt, voor zowel de Nederlandse kunstwereld als de Nederlandse rechtspraak.

Voormalig particulier kunstverzamelaar Johan Meijering kan daarover meepraten. Het begon allemaal met een tiental schilderijen van ‘de Ploeg’ die hij kocht van zijn toenmalige vrienden. Inmiddels zit hij tot over zijn oren in een gigantische vervalsings- en oplichtingszaak die al bestempeld wordt als de Tweede Altink-affaire. Na een intensief sporen- en bronnenonderzoek komt de voormalige politie-agent en sociale wetenschapper Meijering tot een betreuenswaardige conclusie. ‘Door gebrek aan inzicht, tekort aan menskracht en financiële middelen, een lage prioriteitstelling bij politie en Justitie en geen sluitende wetgeving op het gebied van kunstvervalsing, hebben kunstvervalzers in de Nederlandse samenleving vrij spel en genieten zowel integere kunste-

Origine Magazijn

nummer 6,
2010
jaargang 18

pagina 27-31

Roggestompen
Dijkstra

Gronings
landschap
Altink

naars als kunstkopers weinig bescherming.’

Het Drentse kunstenaarsechtpaar Van Loenen uit Beilen verkocht in 1999 en 2000 tien ‘Ploegschilderijen’ als authentieke werken aan hun vroegere huisvriend Johan Meijering uit Groningen. Deze schilderijen zijn voorzien van de signatuur van de bekende schilders en oprichters van de kunstkring ‘De Groninger Ploeg’: Jan Altink, Johan Dijkstra en Jan Wiegers.

Meijering komt er, na beoorde-

ling van diverse experts op het gebied van schilderijen van de kunstkring ‘De Groninger Ploeg’ achter dat de schilderijen vals zijn. Over de eerste vijf schilderijen zijn alle deskundigen unaniem van mening dat dit vervalsingen zijn. De deskundigen hebben over de andere vijf ‘Ploegschilderijen’ wel hun twijfels, maar er is geen unaniem oordeel dat ze vals zijn. Verder ontdekt Meijering dat er geknoeid is met een taxatierapport uit 1993 dat hij heeft ontvangen bij de aankoop van twee schilderijen: ‘Het Reitdiep’ en ‘Heuvelandschap’.

De Eerste Altink-affaire

‘Het Reitdiep’ en ‘Heuvelandschap’ blijken ook al een belangrijke rol te spelen in de Eerste Altink-affaire. In de periode 1991 tot 1995 werd Van Loenen ervan verdacht schilderijen van schilders van de kunstkring ‘De Ploeg’ te vervalsen, dan wel vervalsingen van dergelijke schilderijen te verhandelen. Het Openbaar Ministerie in Amsterdam heeft in 1994 besloten de zaak tegen Van Loenen te seponeren. In het Nieuwsblad van het Noorden (31 maart 1994) stond daarover: ‘Procureur-Generaal P.M. Brilman vindt het aannemelijk dat Van Loenen zich schuldig heeft gemaakt aan een misdrijf, maar er is onvoldoende wettig en overtuigend bewijs voor een strafzaak. Want al is er sprake van vervalste schilderijen, een strafzaak is pas mogelijk als ook bewezen kan worden dat Van Loenen met boze opzet handelde.’

Dit terwijl twee getuigen-deskundigen, Renée Smithuis en Cees Hofsteenge, achtentwintig van de eenendertig in beslag genomen schil-

Het gaat om:

- Het Reitdiep
- Heuvelandschap
- Blauw Borgje
- Gronings landschap
- Roggestompen

Niet in het Hoger

Beroep opgenomen:

- Strandgezicht
- Clown
- Tulpen in een vaas
- Zonnebloemen in Keulse pot
- Bloemen in een kan

derijen van het echtpaar Van Loenen - onafhankelijk van elkaar - als vals bestempelden. De Telegraaf (13 mei 1994) meldde verder: ‘Mr. Hamer (destijds advocaat van beide getuigen-deskundigen - red.) ontdekte dat de officier van justitie een zeer belastend nagekomen onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium, waarin vier handtekeningen onder schilderijen van Altink als vals worden bestempeld, niet bij zijn besluit had betrokken.’

Van Loenen ontvangt zijn in beslag genomen schilderijen van Justitie Amsterdam terug en krijgt van Justitie een financiële compensatie. Direct na ontvangst biedt Van Loenen zijn collectie weer als authentieke schilderijen te koop aan.

De Volkskrant (20 september 1995) schrijft hierover: ‘Volgens hem (Van Loenen- red.) zijn alle indertijd aangeboden Altinks inmiddels door experts echt bevonden en in gerenommeerde collecties terechtgekomen, waaronder die van een museum.’

Renée Smithuis reageerde verbolgen in een eerdere editie van ‘Origine’ (nummer 1: 4 februari 1994): ‘De officier van justitie had besloten de klacht tegen Cor van Loenen te seponeren. Voor Van Loenen was dat aanleiding het sepot te verwarren met een echtheidsverklaring. (...) Van Loenen kraait victorie in de regionale pers. Wat vals heette, noemt hij nu echt.’

Blauw Borgje
Dijkstra

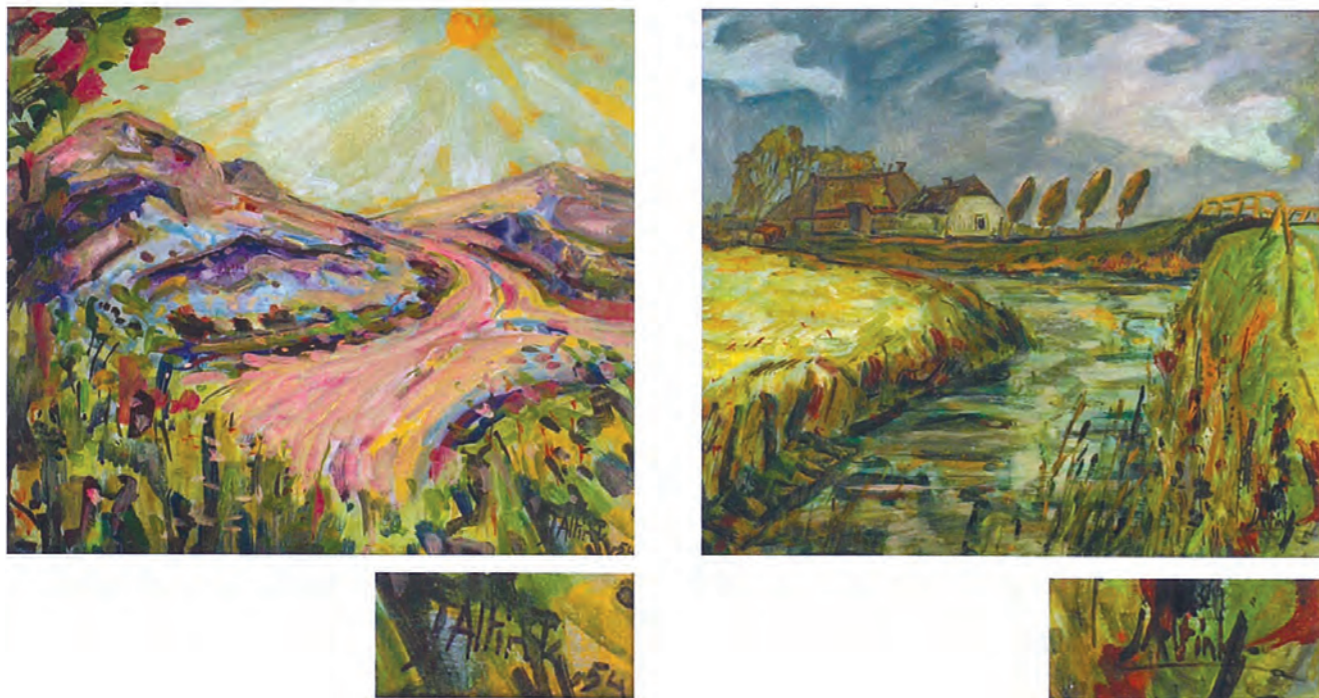
De Tweede Altink-affaire

Omdat Meijering beseft dat het echtpaar Van Loenen niet van plan is de werken terug te nemen en zijn geld terug te geven, vordert hij in 2003 restitutie van de koopsommen, vermeerderd met de wettelijke rente, en ontbinding van de desbetreffende koopovereenkomsten, omdat de koop van de omstreden schilderijen op basis van onjuiste informatie is geschied. In een tussenvonnis in 2006 heeft de Rechtbank Assen beslist, dat ‘op de eiser de last rust om te bewijzen dat de schilderijen vals zijn en gelast de Rechtbank een deskundigenonderzoek te laten uitvoeren’.

In het vonnis is de Rechtbank Assen van oordeel ‘dat de in deze procedure overlegde rapporten weliswaar twijfels oproepen over de authenticiteit van de schilderijen. Echter, op basis van die rapporten

Johan Dijkstra

Heuvel-
landschap
en
Het Reitdiep
Altink

kan naar het oordeel van de Rechtbank niet voor juist worden gehouden dat de schilderijen daadwerkelijk vals/ niet authentiek zijn’.

De door de Rechtbank Assen benoemde onafhankelijke deskundige Cees Buijsert komt tot de conclusie, dat de omstreden ‘Ploegschilderijen’ vals zijn, maar zijn bevindingen worden door de Rechtbank Assen in het eindoordeel niet overgenomen. Meijering respecteert de beslissing van de Rechtbank Assen, maar betreurt de gang van zaken wel: ‘Het Nederlands recht vermeldt dat in principe de eisende partij de bewijslast levert. In deze zaak had naar mijn mening een jarenlange juridische procedure kunnen worden voorkomen als aan de gedaagden door de Rechtbank Assen de simpele vraag was gesteld: ‘Waar, wanneer en bij wie zijn deze schilderijen gekocht en wat is de afkomst van deze schilderijen oftewel wat is de herkomst (provenance) van deze schilderijen?’.

Huidige stand van zaken

Meijering kon zijn speurzinnigheid en ervaring als voormalig politiemans en wetenschappelijk onderzoeker optimaal inzetten om deze zaak te onderzoeken. Dankzij zijn jarenlange inzet liggen er nu feiten op tafel. Zo heeft zijn onderzoek geleid tot een drietal afzonderlijke aangiften bij de politie in verschillende plaatsen over oplichting rond valse ‘Ploegschilderijen’.

Politie en Justitie zijn inmiddels gestart met strafrechtelijke onderzoeken. Er is een duidelijk verband gevonden tussen deze aangiften en de Eerste

Altink-Affaire, de Tweede Altink-Affaire, de in 1995 ‘verdwenen Collectie Zwaneveld’ (bestaande uit 550 schilderijen) en een kunstcollectie van 225 valse schilderijen, te weten de ‘Collectie De Jong’.

Meijering gaat tegen de beslissing van de Rechtbank Assen in Hoger Beroep bij het Gerechtshof Leeuwarden. Op 16 juni 2010 stonden beide voormalige ‘boezemvrienden’ voor de meervoudige kamer van het Gerechtshof in Leeuwarden tijdens een pleidooizitting waar beide partijen door de drie rechters werden gehoord. Op 28 september 2010 heeft het Gerechtshof Leeuwarden bij vervroeging een tussenarrest gewezen: ‘Gelet op de gemotiveerde betwisting door Van Loenen rust op grond van de hoofdregel van artikel 150 van het Wetboek van Burgelijke Rechtsvordering op Meijering de bewijslast. Het hof zal Meijering toelaten tot het leveren van (aanvullend) bewijs. Het staat Meijering vrij dit bewijs door middel van getuigen en/of andere bewijsmiddelen te leveren door het uitbrengen van één of meer deskundigenbericht(en) of het horen van deskundigen (art. 200 Rv). Meijering dient er zorg voor te dragen dat de vijf nog in geschil zijnde schilderijen tijdens de verhoren in de zittingszaal aanwezig zijn.’

Na bijna zeven jaar procederen, zal op dinsdag 8 en dinsdag 15 februari 2011 - beide keren om 10.00 uur het Hoger Beroep in het Gerechtshof te Leeuwarden worden voortgezet met het getuigenverhoor van in totaal zeven deskundigen op het gebied van De Ploeg (zie kader hieronder).

Meijering heeft alle vertrouwen in de goede afloop: ‘Als ik zie hoe het Gerechtshof Leeuwarden deze zaak aanpakt, kan ik niet anders concluderen dan dat dit op uiterst zorgvuldige wijze gebeurt. De rechters doen echt alles om te achterhalen hoe deze kwestie werkelijk in elkaar steekt en geven beide partijen voldoende ruimte hun verhaal te vertellen. In januari 2011 is het alweer zeven jaar geleden dat ik aan deze zaak begon. Binnenkort zullen zeven deskundigen in de rechtszaal het verschil laten zien tussen authentieke en valse kunst. Ik zie uit naar deze ‘colleges’ en hoop dat iedereen van deze zaak zal leren.’

“[...] als de simpele vraag was gesteld: ‘Waar, wanneer en bij wie zijn deze schilderijen gekocht en wat is de afkomst van deze schilderijen oftewel wat is de herkomst (provenance) van deze schilderijen?’.”

Getuigenoverzicht Hoger Beroep

De volgende getuigen zullen worden gehoord:

Renée Smithuis

Zij is gespecialiseerd in schilderijen van de kunstkring 'De Groninger Ploeg' en was ook één van de getuigen-deskundigen tijdens de Eerste Altink-affaire. Verder heeft zij verklaard dat vier van de Ploegschilderijen die nu in het geding zijn, afkomstig zijn uit de Collectie Zwaneveld. Deze collectie van 550 schilderijen heeft zij in 1995 als deskundige voor de Belastingdienst beoordeeld als 'voor 90% vals'.

Auke van der Werff

Hij is beëdigd taxateur en makelaar in kunst. Op 14 februari 2008 onderzoekt Van der Werff - bij opnamen voor NOVA - alle schilderijen die in het geding zijn en hij is van mening dat deze schilderijen niet authentiek zijn. Volgens Van der Werff zijn de volgende schilderijen zelfs door Van Loenen vervalst: 'Het Reitdiep', 'Heuvelandschap' en 'Gronings landschap'.

Frank Buunk

Hij is beëdigd taxateur van schilderijen en medevenoot van Simonis & Buunk Kunsthandel. Zijn gevarieerde collectie omvat ruim 2500 schilderijen en aquarellen van Hollandse meesters uit de 19e en 20e eeuw, die worden gepresenteerd in drie ruime panden in Ede. Op donderdag 6 augustus 2009 heeft Buunk alle schilderijen die in het geding zijn bekeken. De vijf omstreden 'Ploegschilderijen' worden door hem als vals bestempeld.

Mark Smit

Deze voormalige jurist is de eigenaar van Mark Smit Kunsthandel en is gespecialiseerd in 19e en 20e eeuw. De 19e eeuw is vertegenwoordigd met vrijwel alle grote namen uit de Romantische School, Haagse School en de Amsterdamse Impressionisten. De nadruk bij de 20e eeuw ligt op de 'klassiek modernen': de Luministen, de schilders van de Bergense School en Groninger Ploeg komen ruimschoots aan bod. In augustus 2009 bekeek Smit de omstreden 'Ploegschilderijen'. Deze schilderijen zijn volgens hem niet authentiek.

Johan van den Hende

Hij is een beëdigd taxateur en makelaar in kunst en bestuurslid bij de federatie Taxateurs Makelaars en Veilinghouders (TMV). Hij staat algemeen bekend als een deskundige op het gebied van schilderijen van de kunstkring de 'Groninger Ploeg'. Op verzoek van Meijering maakte de taxateur Van den Hende op 17 oktober 2002 een taxatierapport. Van den Hende kende aan de omstreden schilderijen die in het geding zijn een waarde toe van totaal € 0,00. Alle schilderijen worden vals verklaard. In oktober 2010 heeft Van den Hende - voor een vergelijkend onderzoek - een schilderij beschikbaar gesteld. Dit schilderij met de titel 'Landweg Westerwolde' is door Van Loenen ingebracht bij een veiling van Van den Hende begin 1991. Het schilderij is gesigneerd met J. Altink en bleek volgens het Groninger Museum een vervalsing te zijn.

Prof. Dr. Henk van Os

Hij is een Nederlands kunsthistoricus, was o.a. hoogleraar Kunst- en Cultuurgeschiedenis, directeur van het Rijksmuseum Amsterdam en televisiepresenter van kunstprogramma's zoals Museumschatten en Beeldenstorm.

Voor zijn werk kreeg hij vele binnen- en buitenlandse onderscheidingen. Van Os heeft volgens Johan van den Hende, voormalig directeur van Venduhuis Van den Hende uit Groningen - in 1980, ná het overlijden van de weduwe van Jan Altink - wekenlang met hem doorgebracht in het woonhuis/atelier van Jan Altink in Groningen (Helpman). Ze hebben alle nagelaten artistieke kunstwerken bekeken, onderzocht en geïnventariseerd voor te organiseren veiling van Venduhuis Van den Hende in Groningen. Het ging hierbij om meer dan 800 tekeningen en schilderijen van de hand van Jan Altink.

Dr. Han Steenbruggen

Hij is directeur / conservator van de Stichting Museum Belvédère in Heerenveen en geniet landelijke bekendheid als expert op het gebied van schilderijen van de kunstkring de 'Groninger Ploeg'. Meijering heeft een schriftelijke verklaring van Steenbruggen over de Ploegschilderijen die in het geding zijn. Volgens Steenbruggen zijn de omstreden schilderijen niet authentiek.

Actueel: internationale kunstschandalen

Niet alleen in Nederland is de kunstwereld verwickeld in een langdurig vervalsingsschandaal. Ook de Duitse kunstwereld is onlangs geschokt door kunstvervalsingen. Geveilde schilderijen van kunstenaars als Heinrich Campendonk, Max Pechstein en Max Ernst, afkomstig uit de zogenaamde Werner Jägers-collectie, zijn waarschijnlijk allemaal vals. En de Portugese politie kwam enige maanden geleden in het internationale nieuws met het onderscheppen van bijna 130 vervalste kunstwerken van grote kunstenaars als Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Marc Chagall en Joan Miró.

Voor meer informatie: www.johanmeijering.com. (Hier vindt u ook alle dossiers en achtergrondinformatie over de Altink-affaires.)

Wilt u reageren op dit artikel of heeft u ook informatie over kunstvervalsingen in Nederland, neem dan contact op met onze redactie.

Vervalste Jan Altink

Groningen - In een omstreden schilderij van Jan Altink zit materiaal dat pas na de dood van de Ploeg-schilder op de markt kwam. Dat stelde de Groningse forensische deskundige Mark Bosmans gisteren in het Gerechtshof in Leeuwarden. Het schilderij vormt met een aantal andere doeken van Ploegkunstenaars inzet van een rechtszaak die is aangespannen door de Groninger Johan Meijering tegen de Drentse schilder Cor van Loenen.

Dagblad van
het Noorden

9 februari
2011

pagina 1

Vervalsingen bij rechter

- Deskundigen denken vervalsing aan te tonen
- Schilder geeft geen krimp

pagina 34

Groningen - Ooit waren ze vrienden. Johan Meijering, kunstverzamelaar en dansliefhebber uit Groningen en de Drentse schilder Cor van Loenen. Eind jaren '90 kocht Meijering van Van Loenen tien Ploegschilderijen voor een prikkie. Toen Meijering een paar jaar later de doeken met een vette winst wilde doorleveren aan Koop Holding BV, ging het mis. Deskundigen wisten het zeker: die doeken waren zo vals als een kraai.

Meijering houdt bij hoog en bij laag vol dat hij eind jaren '90 niet op de hoogte was van de omstreden reputatie van Van Loenen. Een paar jaar eerder was Van Loenen het middelpunt van een geruchtmakende vervalsingzaak geweest. Ook toen ging het om vermeend valse doeken van Jan Altink die zouden zijn vervaardigd door de Drent.

De zaak hield geen stand in de rechtbank. En een paar jaar later ving ook Meijering, die met de tien in zijn ogen vervalste doeken naar de rechter stapte, bot.

Meijering liet het er niet bij zitten. In het hoger beroep dat Meijering aanspande heeft het Gerechtshof twee dagen ingelast om deskundigen te

*“Deskundigen wisten het zeker:
die doeken waren zo vals als een kraai.”*

Johan Meijering met (links) het 'Altink-schilderij' uit de jaren '50 waarin materiaal zit dat pas sinds 1978 op de markt is.

Foto: Archief / Jan Willem van Vliet

horen over de vermeende vervalsingen over twee omstreden Altinks. Gisteren werden vier deskundigen aan de tand gevoeld, vijf doeken (twee omstreden, twee 'echt' en een doek van Van Loenen). Onder de deskundigen twee 'forensisch experts' die de stoffen in de verf van twee van de tien omstreden doeken hebben bestudeerd en vergeleken met die in twee 'gegarandeerd echte' Altinks en in een doek van Van Loenen.

Wat blijkt volgens de experts: de verf in de twee omstreden doeken toont sterke overeenkomsten met die op het doek van Van Loenen. Bovendien bevat een van beide materiaal dat pas na de dood van Altink in de handel kwam.

Deskundige Milko den Leeuw permitteerde zich een opmerkelijke persoonlijke ontboezeming over het doek van Van Loenen. Het deed hem denken, zei hij, aan het werk van meestervervalser Han van Meegeren. 'Het is een koud doek', aldus Den Leeuw.

Van Loenen, die de getuigenverhoren bijwoonde, weigert commentaar. Wel wil hij kwijt dat hij het voor mogelijk houdt dat het moderne materiaal tijdens een vernisbeurt of een restauratie op het doek terecht is gekomen.

Volgende week wordt Ploeg-deskundige Han Steenbruggen als getuige gehoord in Leeuwarden.

Bram Hulzebos

Rechter buigt zich over kunst

Leeuwarden - Heeft kunstschilder Cor van Loenen een partij van tien vervalste werken van Ploegschilders verkocht aan oud-Leeuwarder Johan Meijering? Om die vraag draaide het dinsdag op een zitting van het Leeuwarder Gerechtshof. Dat had na een eerdere zitting de bewijslast bij Meijering gelegd. Die verscheen daarom in het Paleis van Justitie met een aantal deskundigen die de werken allemaal als vals bestempelden.

Leeuwarder Courant

9 februari 2011

pagina 1

Zaak valse Ploeg-schilderijen voor Leeuwarder Gerechtshof

Zijn de tien schilderijen die verzamelaar Johan Meijering uit Groningen van kunstschilder Cor van Loenen uit Bellen kocht echt of vals?

pagina 7

Het Leeuwarder Gerechtshof moet over die kwestie oordelen. Ooit waren Meijering en Van Loenen dikke vrienden. Meijering kon zelfs voor een schappelijk prijsje een aantal werken van Ploegschilders als Jan Altink, Johan Dijkstra en Jan Wiegers van Van Loenen overnemen.

Toen hij die schilderijen wilde gebruiken om de rekening van een aannemer deels mee te voldoen en een expert de waarde moest vast stellen werd hij onaangenaam verrast: de schilderijen zouden vervalsingen zijn. Verzamelaar Meijering eiste via de rechtbank in Assen de koopsom terug, maar ving daar bot. In hoger beroep oordeelde het Hof in Leeuwarden vorig jaar dat Meijering maar moest bewijzen dat de schilderijen vals waren.

Die was daarom gisteren met drie deskundigen naar Leeuwarden gekomen. Volgende week dinsdag volgt nog een zitting met drie kenners. Ze deden hun zegje voor een rij ezels waar vijf schilderijen op stonden die aan een nader onderzoek waren onderworpen: twee valse Altinks, twee onomstreden Altinks en een van Cor van Loenen zelf. Meijering had de schilderijen aan een forensisch onderzoek laten onderwerpen door het Groninger bureau Forensicon. Directeur Marcus Bosmans schetste welke

*“Verklaring van echtheid
afgetroggeld met zielig verhaal.”*

weg daarbij bewandeld was, restaurateur en onderzoeker Milco den Leeuw vertelde wat daarbij aan het licht gekomen was.

Veel belang hechtte hij aan de ontdekking dat in de als vals aangemerkte schilderijen en in dat van Van Loenen zelf drie soorten witte verf door elkaar waren gebruikt. In combinatie met veel siccatieven leidt dat tot vroegtijdige craquelurevorming. Het is een truc die vervalsers vaak toepassen om een schilderij ouder te laten lijken dan het is, aldus De Leeuw. Opmerkelijk was in dat verband echter dat de valse schilderijen geen met het oog waarneembaar craquelé vertoonden.

Belangrijker leek daarom de ontdekking dat in de als vals aangemerkte schilderijen een geel pigment was aangetroffen dat pas in 1978 door verf-fabrikant Talens op de markt was gebracht. Altink overleed in 1971.

Een belangrijke deskundige was ook oud-Sothebymedewerker Auke van der Werff. In 1993 gaf hij ten behoeve van de verzekering een verklaring van echtheid af voor twaalf schilderijen die Van Loenen hem getoond had. Nu met een aantal van die schilderijen geconfronteerd herkende hij de ene na de andere vervalsing.

De verklaring was hem met een zielig verhaal door Van Loenen afgetroggeld, zei hij nu. Een dag later had hij die dan ook alweer ingetrokken. Aan zijn verklaring had hij als waarschuwing voor de verzekering als laatste regel toegevoegd dat die niet voor commercieel of juridisch gebruik was.

De verzekering had die hint opgepikt en geweigerd de werken te verzekeren, zo bleek ter zitting. Van Loenen bleef de verklaring van Van der Werff, met weglating van de laatste regel, echter gebruiken als bewijs van echtheid van zijn Ploegschilderijen. Ook Meijering liet zich daar tien jaar later door overtuigen.

Sytse Singelsma

Experts kraken kwaliteit valse Ploeg-doeken

Leeuwarden - Drie deskundigen lieten gisteren voor het Leeuwarder Hof geen spaan heel van omstreden doeken van Jan Altink en Johan Dijkstra.

Johan Meijering uit Groningen kocht de doeken elf jaar geleden van kunstschilder Cor van Loenen uit Bellen. Sinds uitkwam dat de schilderijen vals zijn voert Meijering een juridische strijd om de koopsom terug te krijgen. Vorig jaar legde het gerechtshof de bewijslast bij Meijering. Met zes deskundigen probeert die de valsheid van de werken nu aan te tonen.

Vorige week kwamen daarvan al drie aan het woord. Gisteren waren Johan van den Hende, kunstmakelaar en -taxateur, Han Steenbruggen, Ploegkenner en directeur van Museum Belvédère en oud-kunsthandelaar Renée Smithuis aan de beurt. Geen enkel werk kon in hun ogen genade vinden.

Van den Hende bestempelde de vijf schilderijen die in de rechtszaal aan hem werden voorgelegd stuk voor stuk als ‘niet goed’. “Maar daarmee bedoelen we in mijn vak ‘vals.’” Penseelvoering en kleurgebruik waren niet die van Altink en Dijkstra vond hij.

Bovendien vermoedde hij dat de schilderijen deels met acrylverf geschilderd waren, een materiaal dat pas in zwang raakte na het overlijden van de beide Ploeg-schilders. Ook Han Steenbruggen vermoedde dat er acryl in het spel was. “Ze voelen glad en acrylerig aan”, stelde hij vast. In de schilderijstijl herkende hij geen van de beide meesters. Van een Alpen-landschap vond Van den Hende de datering van 1954 merkwaardig. Bekend is dat Altink het gebied in 1953 bezocht en altijd ter plekke schilderde.

Het scherpst in haar oordeel was Renée Smithuis. “Het werk van de eerste de beste amateur”, vond ze van een Altink waarop het Reitdiep stond afgebeeld. Het doek ‘Roggestompen’ dat de signatuur van Dijkstra droeg bestempelde ze als ‘het slechtste wat ik ooit heb gezien’. Een Groninger landschap van Altink kreeg van haar het predikaat ‘om te huilen’ mee. “Diepriet dat iemand hier de naam Altink onder durft te zetten.” Meijering en zijn raadsman zullen het hof voor 29 maart van nadere technische informatie voorzien. Van Loenen en zijn advocaat zullen aan de hand daarvan beslissen of ze een contra-expertise willen.

Leeuwarder
Courant

16 februari
2011

pagina 10

De Volkskrant

25 juli
2012

pagina 3

Hof verklaart twee doeken van Ploeg-schilder Jan Altink vals

EINDELIJK GERECHTIGHEID, ZEGT KUNSTVERZAMELAAR JOHAN MEIJERING. TWINTIG JAAR NA DE EERSTE AANGIFTE TEGEN COR VAN L. IS DIE 'ONTMASKERD ALS OPLICHTER'.

Amsterdam - De omstreden Ploeg-schilderijen Reitdiep en Pic de Luc zijn niet door schilder Jan Altink (1885-1971) gemaakt, maar vals. Dat heeft het gerechtshof in Leeuwarden dinsdag bepaald. Daarmee komt een eind aan een langslappende juridische procedure die de geschiedenis inging als de affaire-Altink. De vermoedelijke vervalser, Cor van L., heeft mogelijk veel meer valse Ploeg-schilderijen in omloop gebracht.

Het is voor het eerst dat een Nederlandse rechter oordeelt dat schilderijen vals zijn. Het gaat niet om kopieën, maar om unieke werken die als authentiek zijn verkocht. Experts vermoeden dat er veel valse kunst wordt verhandeld. Aangiften zijn echter een zeldzaamheid; het leveren van bewijs is zo moeilijk dat gedupeerden hun werk liever doorverkopen dan dat ze naar de politie stappen. Het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie bereidt een internationaal congres voor over kunstvervalsing naar aanleiding van deze zaak.

De aanklager in de zaak, kunstverzamelaar Johan Meijering uit Groningen, noemt het 'eindelijk gerechtigheid' dat Van L. twintig jaar na de eerste aangifte 'eindelijk is ontmaskerd als oplichter'. Met dit vonnis komt volgens Meijering een einde aan 'de vertroebeling van het unieke Nederlands cultureel erfgoed van De Ploeg'.

Tijdens de rechtszaak toonden onafhankelijk experts onder meer aan dat de verf op een van de omstreden doeken in 1978 op de markt kwam, terwijl Jan Altink in 1971 is overleden. Van andere doeken blijkt de verf overeen te komen met verf op het palet in Cor van L.'s atelier. Van L. laat in een reactie weten dat hij 'niet kon weten dat de werken waren vervalst'. Hij ontkent ze zelf te hebben geschilderd, maar volhardt in zijn weigering duidelijkheid te geven over de herkomst. Het Openbaar Ministerie is een strafrechtelijk onderzoek begonnen naar de schilder en de herkomst van zijn schilderijen. De gewezen tekenleraar Cor van L. (1942) schildert 'lyrisch'-impressio-

nistische schilderijen in de traditie van De Ploeg, een Gronings kunstenaarscollectief dat zich vooral in de jaren twintig profileerde met im- en expressionistische verbeeldingen van het Noord-Nederlandse landschap. Van L. werd in 1992 opgepakt na aangiften van veilinghuisexperts dat hij valse Altinks had vervaardigd en verspreid. Dertig schilderijen werden bij hem in beslag genomen en hij zat vier dagen vast. De schilder werd in 1995 vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs en schadeloos gesteld voor zijn detentie. Hij kreeg zijn schilderijen terug.

Vier jaar later kocht amateur-kunstverzamelaar Johan Meijering tien van die omstreden schilderijen, zonder het besef dat ze mogelijk vals waren. Hij betaalde 23 duizend euro voor zeven Altinks, twee Dijkstra's, een Wieger 'en een vervalst taxatierapport'. De prijs was laag, stelde Van L., omdat Meijering een goede vriend was en de schilder zelf dringend geld nodig had om zijn dak te repareren.

Bij latere taxatie werd de echtheid van een van de schilderijen in twijfel getrokken. Een conservator van het Groninger museum en twee Ploegdeskundigen bevestigden daarop Meijerings vrees: geen van de tien werken zou authentiek zijn. 'Vervangingswaarde: 0 euro', oordeelden zij.

Daarop begon ook Meijering tegen Van L. te procederen, in de zogeheten 'Tweede Altink-affaire'. Van de tien schilderijen bracht hij er vijf in als processtuk, waarvan hij meende te kunnen bewijzen dat ze vals zijn. Van twee doeken staat die fraude nu, dertien jaar later, onomstotelijk vast, stelt het hof in Leeuwarden. Van drie andere, Gronings Landschap, Blauwborgje (beide Altinks) en Roggestompen (van Ploeg-schilder Johan Dijkstra) kan de valsheid 'niet met honderd procent zekerheid worden vastgesteld', aldus het hof.

Voor verzamelaar Meijering is de zaak met dit vonnis niet afgedaan. Hij gaat door met zijn 'strijd tegen onrecht' en denkt van veel meer schilderijen te kunnen aantonen dat ze vals zijn. 'Dit is heel slecht voor kunstenaars, verzamelaars, de kunsthandel en de museale wereld', zegt hij.

Hij hekelt evenwel het feit dat het strafrechtelijk onderzoek naar Cor van L. zich 'alweer' beperkt tot enkele doeken, terwijl Meijering van veel vermoede vervalsingen aangifte heeft gedaan. Als reden voor die beperking is een gebrek aan menskracht en financiële middelen bij politie en justitie gegeven, zegt Meijering. Het OM in Assen was dinsdag niet bereikbaar voor commentaar.

Johan Meijering met de twee schilderijen van Jan Altink waarvan het gerechtshof in Leeuwarden dinsdag bepaalde dat ze vals zijn.

Foto: Harry Cock / De Volkskrant

De Ploeg, ‘geluksbeleving van licht, kleur en ruimte’

Expressionisten in de Groningse klei waren ze. Met een naam als geschut: een pikhouweel in de geboortegrond. Het Groningse kunstlandschap moest worden ontgonnen, zo zeiden de leden dat. De schilders van De Ploeg maakten portretten en brachten het Groningse landschap in beeld, op een manier die even wild als jong, even gretig als vastberaden, en even realistisch als beeldend was.

Het zijn figuratieve kunstwerken, maar de heldere kleuren wijken vaak af van de werkelijkheid en geven uitdrukking aan de emotionele beleving van het onderwerp. In de sterkste schilderijen van De Ploeg zie je ‘het elementaire Groningse landschap, weergegeven in een geluksbeleving van licht, kleur en ruimte’, schreef kenner Jos de Gruyter midden 20ste eeuw.

Zes leden richtten in 1918 De Ploeg op; vijf mannen en een vrouw. Jan Altink (1885-1971) was de veelschilder - alleen al in de periode die algemeen wordt gezien als zijn sterkste tijd, 1924-27, maakte hij meer dan tachtig schilderijen. Maar hij wisselde eveneens van medium - hij was ook grafisch kunstenaar en maakte onder meer reclamewerk voor V&D - en van schilderijstijl.

Zoals bij veel kunststromingen en groepen, bijvoorbeeld CoBrA, had De Ploeg een korte periode van onderscheidend werk waaraan hun roem te danken is, waarna vele jaren van schilderen in een relatieve marge volgden.

De vooroorlogse Ploegtijd is de meest gewaardeerde. Het is expressivistisch werk. Sommige Ploegleden gingen ook een constructivistische weg op, kunst waarbij de emotionele beleving iets minder op de voorgrond stond en mathematische systemen en ordening belangrijk werd. Anderen experimenteerden met materiaal door verf van bijenwas en benzine te maken. ‘Benzinerelles’ werden de aquarellen van benzineverf genoemd.

De Ploeg haalde inspiratie uit de Duitse beweging Die Brücke, met collectief werkende kunstenaars als Ernst-Ludwig Kirchner, Max Pechtsein en Emil Nolde. De Ploeg en Die Brücke hadden gemeen dat de Noorse expressionist Edvard Munch hun grote voorbeeld was.

Het werk van Jan Altink is gevoelig voor vervalsing omdat hij zijn schilderijen niet documenteerde, weinig signeerde en in veel verschillende stijlen werkte gedurende zijn carrière. Er was toen hij in 1971 stierf ook geen erfgenaam die zich over zijn oeuvre ontfermde.

Wil Thijssen

VRAAG & ANTWOORD – JOHAN MEIJERING

‘Hier is Recht Gesproken, met hoofdletters’

Dagblad van
het Noorden

De Ploegschilderijen Reitdiep en Pic de Luc zijn niet gemaakt door Johan Altink, maar ze zijn vals, zo bepaalde het Gerechtshof in Leeuwarden dinsdag. Stadler Johan Meijering, die de doeken van Cor van Loenen kocht, vocht jarenlang om de rechter dit te horen zeggen.

26 juli
2012

pag. 36

Gefeliciteerd, meneer Meijering.

“Bedankt. Rechtspraak is toch een Russische roulette. Gelijk hebben is een, gelijk krijgen is twee. Maar na 9,5 jaar is het een opluchting mijn stelling door drie rechters bevestigd te zien. En ze zijn bepaald niet over een nacht ijs gegaan.”

Bijna tien jaar juridische strijd. Dat moet u een vermogen hebben gekost.

“Dat is met geen pen te beschrijven. Ik wist niet waaraan ik begon. Ik denk dat ik zonder overdrijven wel drie ton heb geïnvesteerd en dat ik het grootste deel zelf moet ophoesten. Maar het gaat mij niet om geld, het gaat erom dat de waas rond deze schilderijen is opgetrokken. Het gaat om gerechtigheid, en hier is Recht Gesproken, met twee hoofdletters. Het is goed voor De Ploeg dat er ingegrepen is. Als iemand werk vervalst van CoBrA of de Bergense School, dan zijn daarvoor nu de gerechtelijke criteria aangelegd. Wat dat betreft is dit een historisch arrest. Laten we eerlijk zijn, als noorderlingen zijn we trots op De Ploeg. En daarop worden aanslagen gepleegd. Als we dat toestaan, zitten we straks met onze kleinkinderen naar neppers te kijken.”

Het emotioneert u.

“Ja. Ik krijg alweer tranen in mijn ogen als ik het erover heb. Ik heb wat afgejankt de afgelopen tijd en ik merk dat de tranen me nu weer in de ogen springen.”

*“Het gaat erom dat de waas
rond deze schilderijen is opgetrokken.
Het gaat om gerechtigheid.”*

*“Ik ben een liefhebber van kunst,
ik ben geen kenner, en om die kunst
is het mij te doen geweest.”*

*U kocht tien Ploegschilderijen van Cor van Loenen, waarvan twee het etiket
vals hebben gekregen. Wat gaat er nu gebeuren?*

“De koopovereenkomst wordt ontbonden. We moeten eind augustus met elkaar om tafel, dan moeten wij de schade inbrengen, maar ik heb daar weinig verwachtingen van. Wat ik betreurt, is dat de rechters niet ontvankelijk waren voor mijn verzoek de valse schilderijen te laten vernietigen. Dat had echt iets uitgemaakt in de discussie over kunstvervalsing, waarvan ik echt vind dat daarover wetgeving moet komen.”

Wat gaat u nu doen?

“Ik draag deze kwestie graag over aan anderen. Ik wil mijn autobiografie schrijven. Het strafrechterlijk onderzoek tegen het echtpaar Van Loenen is nog niet afgerond, ik heb aangiften gedaan, verder heb ik daar geen bemoeienissen meer mee. Ik denk wel dat dit arrest een steun in de rug zal zijn voor het Openbaar Ministerie in Assen. Maar voor mij is het nu klaar. Ik ben een liefhebber van kunst, ik ben geen kenner, en om die kunst is het mij te doen geweest.”

Inki de Jonge

Van Loenen: ‘Deskundigen zijn ondeskundig’

Het gerechtshof verklaarde twee Ploegschilderijen, ooit door schilderhandelaar Cor van Loenen (Beilen) verkocht aan de Groninger Johan Meijering, na jaren vals. Van Loenen: ‘Ik wil af van die flauwekul die over mij wordt geroepen. Dat ik een vervalsen ben. Dat ze vinden dat ik niet deug, komt door de ondeskundigheid van al die zogenaamde deskundigen.’

Volgens Van Loenen heeft hij een scheikundig ingenieur het rapport laten onderzoeken van onderzoeksbureau ARRS, waarin staat dat Van Loenen zelf de schilder is. ‘Het deugt niet. Die deskundigen zien het verschil tussen acryl- en olieverf niet eens.’

Eric Nederkoorn

Dagblad van
het Noorden

30 juli
2012

pagina 3

Dagblad van
het Noorden

9 oktober
2012

pagina 23

OM Assen seponeert Ploeg-zaak

Assen - Het Openbaar Ministerie Assen gaat kunstschilder Cor van Loenen uit Beilen niet vervolgen wegens het verkopen van twee valse Ploeg-schilderijen. Volgens het OM kan niet worden vastgesteld dat de twee werken - Blauwborgje van Johan Dijkstra en Gronings Landschap van Jan Altink - onecht zijn.

Het OM heeft de werken door verschillende deskundigen laten onderzoeken. Aanleiding was een aangifte door Johan Meijering uit Groningen. Die probeert middels een reeks procedures aan te tonen dat Van Loenen in valse Ploegschilderijen heeft gehandeld.

Het is de tweede keer dat het Openbaar Ministerie in Assen zich over de echtheid van de twee schilderijen heeft uitgesproken. In 2004 werd een aangifte van Meijering geseponerd, ook toen kon de valsheid niet worden vastgesteld.

Meijering vroeg twee jaar geleden om heropening van de zaak, nadat was gebleken dat Van Loenen dezelfde werken tien jaar geleden had teruggekocht van kopers die de echtheid van Blauwborgje en Gronings Landschap betwistten. Het OM zegt nu dat het destijds terugkopen onvoldoende bewijs oplevert om aan te nemen dat de schilderijen vals zijn. (DvhN)

Advocaten van Meijering en Van Loenen proberen te schikken

Assen - De advocaten van verzamelaar Johan Meijering en schilder/handelaar Cor van Loenen gaan maandag aan tafel om te praten over een schadeloosstelling. Ze proberen een schikking te treffen in een al 10 jaar voortslepende zaak over vermeende kunstfraude met werk van Jan Altink. Dat is de uitkomst van een zitting gisteren bij de rechtbank in Assen. Meijering beschuldigt Van Loenen ervan hem vervalst werk van het Ploeglid te hebben verkocht. Van Loenen heeft dit altijd ontkend. Door de affaire heeft Meijering naar eigen zeggen enkele tonnen schade geleden.

Dagblad van
het Noorden

21 maart
2013

pagina 3

Dagblad van
het Noorden

4 september
2013

pagina 31

Klacht over uitblijven vervolging in Altink-affaire

- Kunstfraude volgende week voor gerechtshof

Leeuwarden — Johan Meijering uit Groningen heeft bij het gerechtshof in Leeuwarden een klacht ingediend over het uitblijven van vervolging in de zogeheten Altink-affaire. Met de klacht, die volgende week wordt behandeld, wil hij de rol van het Openbaar Ministerie aan de kaak stellen in het onderzoek naar wat Meijering noemt ‘de meest omvangrijke kunst-fraudezaak in de Nederlandse geschiedenis’.

Meijering probeert al tien jaar aan te tonen dat kunstschilder Cor van Loenen uit Beilen hem vervalste schilderijen van Ploeg-kunstenaar Jan Altink heeft verkocht. Volgens deskundigen is het echter lastig om onomstotelijk te bewijzen dat de betreffende schilderijen vals zijn.

Daarnaast beticht Meijering Van Loenen van heling; de vervalste schilderijen zouden afkomstig zijn uit een omstreden collectie. Vorig jaar liet het Openbaar Ministerie echter weten onvoldoende aanknopingspunten te zien om een zaak tegen Van Loenen te beginnen.

Meijering, oud-huisvriend van Van Loenen, heeft naar eigen zeggen tonnen geïnvesteerd om zijn gelijk aan te tonen en het OM zover te krijgen tot strafvervolging over te gaan. Eerder dit jaar mislukte een poging van advocaten om beide partijen tot een schikking te laten te komen. (DvhN)

*“De meest omvangrijke kunst-fraudezaak
in de Nederlandse geschiedenis.”*

Hof wijst klacht Johan Meijering af

Groningen - “Dit was het. Hier mee houdt het voor mij op.” Johan Meijering gooit, na een tijdrovende en kostbare in spanning, de handdoek in de ring. Hij heeft zijn zaak tegen de Beilense kunstenaar Cor van Loenen, die hij beschuldigde van de verkoop van vervalste schilderijen, definitief verloren. Zijn eindpunt: het Hof van Leeuwarden wees deze week de klacht af die Meijering had ingediend tegen het OM in Assen. Het OM had de kwestie eerder geseponeerd. Meijering volhardde gedurende meer dan tien jaar in zijn poging tot het verzamelen van bewijzen die de valsheid van de schilderijen moest aantonen. Van twee van de schilderijen oordeelde het Hof vorig jaar dat ze inderdaad vals waren.

Het OM achtte strafvervolging desondanks kansloos, omdat in zijn ogen het bewijs ontbrak dat Van Loenen bewust zou hebben gehandeld (oftewel: wist dat de schilderijen vals waren). Meijering stapte op nieuw naar het Hof. Dat hoefde zich nu niet eens inhoudelijk over de zaak te buigen. Het stelde vast dat de kwestie terug gaat naar de periode 1999 - 2000, zich inmiddels dus langer dan twaalf jaar voortsleept en daarmee is verjaard.

Dagblad van
het Noorden

24 oktober
2013

pagina 32
[cultuur]

De Volkskrant

26 oktober
2013

pagina 18

Hof verklaart zaak valse Altinks verjaard

Amsterdam - De schilder en kunsthandelaar Cor van L. uit Beilen wordt niet vervolgd voor het verkopen van vervalste werken van Jan Altink (1885-1971), lid van het Groningse kunstenaarscollectief De Ploeg. Dat blijkt uit een uitspraak die het gerechtshof in Leeuwarden vorige week heeft gedaan. Volgens het hof is deze zaak verjaard.

Tegen Van L. was aangifte gedaan door de Groningse amateur-kunstverzamelaar Johan Meijering. Die had bij hem voor 23 duizend euro tien werken van het kunstenaarscollectief gekocht, waaronder zeven schilderijen van Altink. De Ploeg profileerde zich in de jaren twintig van de vorige eeuw met im- en expressionistische verbeeldingen van het Noord-Nederlandse landschap. Experts oordeelden later dat de tien werken vermoedelijk niet echt zijn. Meijering eiste daarop in een civiel proces schadevergoeding van Van L. In juli van dit jaar oordeelde het gerechtshof in Leeuwarden dat twee werken van Altink - Reitdiep en Pic de Luc - inderdaad vals zijn. Uit technisch onderzoek was onder meer gebleken dat verf is gebruikt die dateert van na het sterfjaar van Altink.

Volgens experts heeft Van L. de werken vervalst, maar die ontkent. De rechtbank in Assen buigt zich binnenkort over de vraag hoeveel schadevergoeding aan Meijering moet worden betaald.

De kunstverzamelaar had tegen Van L. en diens vrouw ook aangifte gedaan, maar het Openbaar Ministerie in Assen had die geseponeerd. Meijering vroeg daarna het gerechtshof in Leeuwarden alsnog de vervolging van het echtpaar te gelasten. Het hof stelt echter dat de zaak verjaard is. Meijering had de werken in 1999 en 2000 gekocht. Oplichting verjaart na twaalf jaar. Tegen deze uitspraak is geen beroep mogelijk.

Meijering noemt de uitspraak van het hof 'bizar' gezien het oordeel van hetzelfde gerecht een paar maanden eerder dat ten minste twee schilderijen vals zijn. 'Ik wil schadevergoeding, maar ook dat er recht wordt gedaan.' Volgens de kunstverzamelaar had justitie na de aangifte beloofd actie te zullen ondernemen zodat de zaak niet zou verjaren.

Van L. is eerder van vervalsing van Altinks beschuldigd. Hij werd in 1992 gearresteerd na aangiften van veilinghuisexperts, maar drie jaar later vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.

Kunsthandelaar in hoger beroep in schilderijensoap

Kunsthandelaar Cor van Loenen uit Beilen gaat in hoger beroep tegen het vonnis van de rechtbank. De rechtbank oordeelde onlangs dat Van Loenen 40.000 euro schadevergoeding moet betalen aan kunstverzamelaar Johan Meijering uit Groningen.

www.rtvnoord.nl

28 november
2014Johan Meijering
Foto:
RTV Noord (Archief)

Volgens de rechtbank heeft Van Loenen twee namaakschilderijen van Jan Altink verkocht aan de Stadler, terwijl Van Loenen zei dat ze echt waren.

'Rechters misleid'

De Beilenaar zegt dat er is gesjoemeld met verfmonsters en dat de rechters zijn misleid. 'Het is een zwendelpartijtje van Meijering', vindt Van Loenen. De door hem verkochte werken van de Groninger kunstenaarsgroep De Ploeg zijn volgens hem wel degelijk echt.

Ontevreden

Met het vonnis is de Groninger kunstverzamelaar Meijering overigens ook niet tevreden. Hij vindt het onbegrijpelijk dat de rechtbank niet alle vijf schilderijen vals heeft verklaard. Meijering wil zelf niet in hoger beroep, omdat hij naar eigen zeggen 'klaar is met de zaak'. Na een juridische strijd van elf jaar wil hij het boek sluiten.

Dagblad van
het Noorden

29 november
2014

pagina 34
[cultuur]

Ploeg-affaire gaat nieuwe fase in

Assen - De affaire rond vervalste schilderijen van kunstkring De Ploeg gaat een nieuwe fase in. Dit keer wil kunsthandelaar Cor van Loenen een claim indienen tegen kunstkoper Johan Meijering.

Aanleiding is de uitspraak van de rechtbank in Assen, vorige week, waarin is bepaald dat Van Loenen twee valse schilderijen van Ploeg-schilder Jan Altink heeft verkocht en Meijering schadevergoeding moet betalen van ongeveer 50.000 euro.

Nadat Meijering deze week aankondigde het boek te willen sluiten, kondigde Van Loenen gisteren via RTV Drenthe hoger beroep aan tegen het vonnis. 'De rechtbank heeft haar huiswerk niet goed gedaan', aldus de Beilenaar. 'Ik ga niet betalen. Ik kom met een claim tegen Meijering'.

De ruzie tussen de twee voert terug naar 2003, toen Meijering tien Ploeg-schilderijen van Van Loenen kocht. Toen deze door sommige kenners als vals werden bestempeld, weigerde Van Loenen de partij terug te nemen. Daarop ontstond een slepende juridische strijd.

'Als iets mij raakt, kom ik in actie'

Van tango, kunst en wonen tot vuurwerk, kunstvervalsing en het Groninger Forum. Johan Meijering zet via initiatieven, stichtingen en boeken zijn hartstochten en diepe ergernissen op de maatschappelijke kaart. "Denk niet dat je alleen niks kunt bereiken."

Groningen - "Toen onze bus van de weg raakte, zag ik de bergen en het maanlicht en dacht: ik sjees zo de hemel in. Er leek geen einde aan te komen. Het voelde als een sprookje. Tot de klap kwam en we drie keer over de kop gingen. Ik was stomverbaasd dat ik nog leefde."

Na dit ongeluk in 1976 lag Johan Meijering (69) een maand in een Oostenrijks ziekenhuis. Hij toont een krantenfoto van de bus in de sneeuw. "Hier kom je normaal gesproken niet levend uit. Door die bijna-doodervaring ben ik zo verschrikkelijk dankbaar geworden dat ik leef. Elke dag weer." Eenmaal hersteld hakte hij uiteindelijk een aantal belangrijke knopen door, zoals het beëindigen van zijn huwelijk. "Ik ben als een ander mens verder gegaan." Maar ook in de periode voor het ongeval waren er al wat verschuivingen in zijn leven. Zo werkte hij twee jaar daarvoor nog als politie-agent in Leeuwarden. Een beroepskeuze waarmee hij de militaire dienst kon ontlopen.

Dat hij geen blauw hart had, bleek al op de politieacademie. "Ik was goed in sport en had geregeld dat ik daarvoor extra mocht trainen. Zodoende hoefde ik 's ochtends al die flauwekul zoals het hijsen van de vlag niet mee te maken. De politie paste helemaal niet bij mij."

Hernia

In de zeven jaren dat Meijering als agent werkte in Leeuwarden, probeerde hij uit het uniform te komen door opleidingen te volgen waarmee hij bij de zedenpolitie zou kunnen werken. Maar toen bleek dat een functie in die richting er niet in zat, leverde de pacifistische agent zijn dienstwapen in. Precies een maand nadat hij niet langer dienstplichtig was.

Meijering voltooide daarna verschillende opleidingen en studeerde af als socioloog. Hij kwam te werken als beleidsmedewerker stadsvernieuwing bij de gemeente Leeuwarden. Maar een bedrijfsongeval, waarbij hij een zware hernia opliep, luidde het einde in van dit werk. Een intensieve revalidatie en operatie hielpen niet.

Groninger
Gezinsbode

12 oktober
2016

pagina 9

Zodoende kreeg hij op zijn 43ste een invalidenpensioen toegekend. Een erg grote overgang, maar Meijering bedacht een bijzondere oplossing om niet in het zwarte gat te vallen...

Kijkbungalow

Omdat zijn toenmalige vriendin een baan kreeg in Groningen, verhuisden ze naar een bungalow in de Minerva-wijk in Hoogkerk. Dat, voor vroege jaren negentig-begrippen, modern vormgegeven huis vol moderne kunst, besloten ze open te stellen voor publiek. “Mijn kennis die ik in de loop der

jaren had opgedaan met bouwen, verbouwen, en inrichten wilde ik delen met andere mensen. Ik heb ook een jaar een makelaaropleiding gevolgd in Zwolle. Zo ontstond het idee om rondleidingen te houden. Ik gaf als het ware college over architectuur, bouwkundige zaken, vormgeving en design. Ik heb van mijn leven nog nooit zo’n leuke ‘baan’ gehad.”

In de vier jaar dat mensen op afspraak het huis konden bezichtigen, ontvingen ze ruim 13.000 bezoekers. Vrijwel elk denkbaar nieuwsmiddeel besteedde er aandacht aan.

Tango

Op een feestje had iemand Meijering eens verteld dat het goed zou zijn voor zijn hernia om te gaan volksdansen. Daar kon hij zich weinig bij voorstellen. Maar toen hij enkele jaren daarna deelnam aan een proefles Argentijnse tango, was hij op slag verkocht.

En als Meijering ergens door bewogen wordt, dan wil hij iedereen daarin laten meedelen. Op zijn cv staat dan ook 22 keer het woord initiatiefnemer, negen keer oprichter en zes keer organisator. Zijn website www.johanmeijering.com geeft een mooi overzicht. Wat betreft de tango richtte hij onder andere in 1999 La Pasi3n op. Een centrum voor Argentijnse Tango en multiculturele activiteiten aan de Nieuwe Boteringestraat.

Tegen geweld

Maar ook zaken waar hij zich enorm aan stoort, wil hij soms onder bredere aandacht brengen. Zoals consumentenvuurwerk, waar hij slechte ervaringen mee heeft. Hij pleit bij beleidsmakers voor een oudjaar waarin alleen nog maar plek is voor vuurwerkshows. Ook schreef hij twee boeken over dit onderwerp.

“Ik ben tegen alle vormen van geweld. Het gebruik van vuurwerk ervaar ik ook als een vorm van geweld. Vuurwerk wordt vaak als wapen gebruikt door gericht met vuurpijlen te schieten richting mensen, dieren, huizen en gebouwen.”

Maar ook hoe de gemeente Groningen in zijn ogen de bouw van het Forum doorzet zonder dat er draagkracht is onder bevolking, vindt hij gewelddadig. “Als overheden met hun communicatie de bevolking misleiden en daardoor manipuleren vind ik dat geweld.”

Het bericht dat hij even voor het interview vernam over een pas gestarte handtekeningenactie van actiegroep ‘Forum Nee’, verguldt hem dan ook zeer.

“Neem het slepende proces dat ik heb gevoerd om te bewijzen dat mij valse kunstwerken zijn verkocht. Dat heeft uiteindelijk opgeleverd dat er nu een terugkerend internationaal congres ‘Authentication in Art’ is in Den Haag over kunstvervalsing.”

Invloed

“Als dit soort feiten mij diep raken, kom ik in actie door in de pen te klimmen. Om zo maatschappelijke misstanden op de agenda te krijgen, in de hoop dat er een debat ontstaat in onze samenleving.”

Maar heeft hij ook het gevoel dat er naar hem geluisterd wordt?

“Jazeker. Neem het slepende proces dat ik heb gevoerd om te bewijzen dat mij valse kunstwerken zijn verkocht. Dat heeft uiteindelijk opgeleverd dat er nu een terugkerend internationaal congres ‘Authentication in Art’ is in Den Haag over kunstvervalsing.”

“En toen ik in Hoogkerk actie voerde om een geluidswal te verlengen, lukte dat ook. En mijn aanbevelingen over vuurwerk worden nu gebruikt door beleidsmakers. Zo kan ik veel meer voorbeelden noemen. Dus denk niet dat je alleen niks kunt bereiken.”

Arjen J. Zijlstra

Domme Duco

De valse streken van Cor van Loenen

Het wordt nu interessant nog eens goed te kijken naar Keulen en zijn connecties. Als hij inderdaad 100 procent zuiver op de graat is, verdient hij rehabilitatie. Wil ik best doen, maar dat vergt wel enig snuffelwerk in het Utrechtse.

Het lijntje naar ‘blotekontenfotograaf’ Hans vd B. loopt. Volgens de Muurkrant legde hij de edele delen vast voor Panorama, maar daar slaat de oude garde nog niet op aan. Wel schijnt er in de gelederen van wijlen Aktueel een lampje te zijn gaan branden. Stay tuned, zou Kleintje Muurkrant zeggen.

www.
misdadjournalist.
nl

2 mei
2018

De timing had niet beter kunnen zijn: gisteravond in Opgelicht aandacht voor andere valse streken en wel over de affaire Altink. Een schilder verliest misschien weleens zijn kwast, maar niet zijn streken. Omstreeks 1991 heb ik me hier wat mee beziggehouden. Er was een plan dat ik het verhaal van kunstschilder Cor van Loenen zou optekenen. Hij vond dat hij ten onrechte was afgeschilderd als fabrikant van valse meesters, met name van Jan Altink. Daar ben ik ook mee begonnen, maar na een paar sessies kreeg ik steeds meer twijfel en dat klonk wat door in mijn vragen. Van Loenen vond het niet leuk meer en wilde er liever mee stoppen. Wat we deden.

Jaren later kwam de kwelgeest van Van Loenen op de proppen: Johan Meijering uit Groningen. Die heeft er zijn levenswerk van gemaakt aan te tonen dat Van Loenen valse schilderijen maakt. In de uitzending van Opgelicht! was het weer raak. Op de foto boven zien we de illustere Marco Kamphuis van Opgelicht! met zo'n vals naakt onder zijn arm naar huize Van Loenen wandelen. Die het natuurlijk niet herkende als een gewrocht van zijn hand. Het was vooral lachen: Opgelicht! had dit originele meesterwerk bij een veiling voor 120 euro op de kop getikt.

Hendrik Jan Kortering

*“Een schilder verliest
misschien weleens zijn kwast,
maar niet zijn streken.”*

Rijdende kunstrechtbank moet geschillen in kunstwereld eerlijker berechten

NOS
teletekst

Een jarenlange wens van veel kunstliefhebbers is in vervulling gegaan: ze hebben sinds deze week een eigen rechtbank. Afgelopen maandag ging de CAfA (Court of Arbitration for Art) als eerste internationale kunstrechtbank ter wereld open.

4 april
2019

Jaarlijks zijn er honderden geschillen over kunst, bijvoorbeeld over echtheid, authenticiteit, overschilderingen of eigenaarschap. “Elke week is er een stroom aan berichten van zaken die uit de VS komen en alles komt dan op straat te liggen”, vertelt Willem Russel, bestuurslid van het CAfA.

“De gebruikelijke gang van zaken is dat er dan een hele hoop pers aan te pas komt, de hele wereld geniet mee van het geschil”, legt Russel uit. “Na afloop, zelfs als je wint, heb je een probleem. Want de zaak is dan zoveel in het nieuws geweest, dat je daar als oude of nieuwe eigenaar van het kunstwerk last van hebt.” De waarde van het kunstwerk is dan als het ware aangetast.

Een rijdende rechtbank

De kunstrechtbank is anders dan een gewone rechtbank. In plaats van normale rechters zitten ruim 100 mensen met kennis van kunst en rechtspraak. Een vaste standplaats heeft de CAfA ook niet, er wordt gewoon een café, sportclub of vergaderzaal gehuurd als daar gelegenheid toe is. Een soort rijdende rechter dus.

Nu zoekt een normale rechter bij een geschil ook een expert. “Die kijkt in het adressenboekje naar wie hij kent en komt dan snel op mensen die regelmatig als expert optreden”, legt Bert Demarsin uit, voorzitter van CAfA. “Het zoeken naar zo'n expert duurt heel lang.”

De rechter stelt vervolgens vragen aan de expert. “Maar als die rechter niet de juiste vragen stelt, worden niet alle juiste vragen beantwoord.” Bij de CAfA is dat anders, daar hebben de ‘rechters’ de expertise in huis. Deze kunstrechtbank moet er dus voor zorgen dat de geschillen sneller opgelost zijn, en meer op basis van kennis in plaats van meningen.

